

Skärgårdsgruppens inventering av öar i Luleå Skärgård 1992

Finnskräppa, foto Sture Westerberg

Förord

Luleå Skärgårdsgrupp utgörs av en fristående arbetsgrupp i Luleå naturskyddsförening. Gruppen bildades 1983 och består av representanter från följande organisationer: Svenska turistföreningen, STF, Svenska naturskyddsföreningen, SNF, Norrbottens ornitologiska förening, NOF, Luleå miljögrupp, Luleå segelsällskap, LLS och Länsstyrelsen i Norrbottens län,

Skärgårdsgruppens målsättning är:

- ◆ Inventera och redovisa skyddsvärda delar av skärgården.
- ◆ Informera om skärgårdens stora rekreativa och vetenskapliga värden.
- ◆ Kartlägga hoten mot skärgården.
- ◆ Fungera opinionsbildande i skärgårdsfrågor.
- ◆ Verka för att långtgående naturvårdshänsyn tas vid skogsbruk och andra ingrepp.
- ◆ Vara remissorgan i skärgårdsfrågor.
- ◆ Sammanställa och redovisa skyddsvärd natur till länsstyrelsen, skogsvårdsstyrelsen och Luleå kommun.

Föreliggande rapport har tillkommit från en veckas inventering och är sammanställd av Sture Westerberg.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida
Förord	1
Innehållsförteckning	2
Översiktskarta	3
Sammanfattning	4
Inledning	10
Vind och väder	10
Skyddsvärda områden	11
Inventerade öar	12
Sälar i Bottenviken	13
Kryptogamer (Jan Henriksson)	14
Fåglar (Lars Harnemo)	20
Sör-Tistersön	21
Artlista, kärlväxter	29
Norr-Tistersön	33
Artlista, kärlväxter	37
Lövören	40
Artlista, kärlväxter	43
Sörön	46
Artlista, kärlväxter	51
Husören	54
Artlista, kärlväxter	58
Fjuksön	61
Artlista, kärlväxter	70
Rövarn	75
Artlista, kärlväxter	79
Svartön	81
Artlista, kärlväxter	85

Översiktskarta inventerade öar 1992

Sammanfattning

Skärgårdsgruppens årliga inventering av öar i Luleå skärgård förlades 1992 till Fjuksön, Tistersöarna, Svartön och Rövarn. I samband med veckans utflyktsdag besöktes St. Huvön som ligger i Kalix kommun. Som basläger valdes den fina Storstrandsviken på Fjuksön.

Inventeringsresultatet blev mycket lovande. Vi påträffade skogar med lång skoglig kontinuitet som hyste olika typer av kryptogamer. Vål utvecklade gran- och lövsumpskogor med höga skyddsvärden förekommer. Botaniskt fina strandängar med rika på sällsynta kärlväxter. Strandnära laguner med ovanlig vattenflora. En nya art för landskapet Norrbotten och två nya arter för Luleå kommun får ses som ett mycket fint resultat.

Flera öar är påverkade av skogsbruk i olika nivåer. Vindfällan och lågor till vedfångst har plockats bort vilket har påverkat möjligheten för flertalet vedsvampar och insekter att existera.

Kartor har upprättats där de intressantaste biotoperna och artena är inmarkerade.

En orörd naturskog (område 1) rik på lågor med lång kontinuitet påträffades på Sör-Tistern. Genom grenarnas vida omfång utbildas en kraftig barmatta under träden, en gynsam biotop för några av våra sällsyntaste svamparter. Med ett glädjerop från Ann-Gerd skulle den lilla **fyrflikiga jordstjärnan** (*Geastrum quadrifidum*) få en ännu nordligare växtplats. Jordstjärnan har tidigare genom Birgitta Öster påträffats i Lustgården, Piteå kommun. Svampen som är mycket ovanlig i denna del av Sverige har sin huvudutbredning i mellansverige (Holmåsen Svampar). På stående och döda träd påträffades **harticka** (*Onnia leporina*) och på en grov granlåga 100 m från havet växte en stor fruktkropp av **ostticka** (*Skeletocutis tschulymica*).

Fyrflikig jordstjärna, foto Sture W.

Skogen på Sör-Tistern är mycket skyddsvärd pga att den har fått stå orörd, unik landhöjningskog. Frodiga ormbunksbestånd, täta alsnår och artrika starr-gräsängar finns över den flacka västsidan (område 2), ett våtmarksområde som ger området ett högt skyddsvärde. De låga strandhällarna som omger udden är tillhåll för vikare. Skärgårdsgruppen tycker att hela ön skall undantas från all typ av skoglig aktivitet samt nya byggnationer av fridstugor.

På Norr-Tistern, Sörön och Husören har plockhuggning och tillvaratagande av vindfällan förekommit. Skärgårdsgruppens inventeringen visar på ett tydligt kontinuitetsbrott som beror på att skogen har påverkats av det moderna skogsbruket. Gammelskogens arter som föredrar orörda skogar med lång kontinuitet saknades här.

Tisteröarnas skogsvegetation var artfattig, stränderna var desto intressantare, framför allt runt den lilla lagunen mellan Sörön och Husören (område 3) och på östra stranden av Norr-Tistern (område 4). Här utlöper vegetationstrika ändmoränryggar i vattnet, på vilka en rik förekomst av **ormtunga** (*Ophioglossum vulgatum*) trivdes, platsen är tidigare känd. Den lilla och den oftast ovanliga **hårmöjan** (*Ranunculus confervoides*) som föredrar leriga stränder hittades på den östra sidan av lagunen. Höjdpunkten var när några högresta skräppor påträffades på östra sidan av Norr-Tistern. Vid närmare bestämning visade det sig att det var **finnskräppa** (*Rumex pseudonatronatus*) vi hade framför oss. Flera skräppor hittades även mellan Sörön och Husören, runt den stora lagunen. **Finnskräppan** har mig veterligen endast rapporterats från norra Bottenviken på Haparanda sandskär, (B. Landström, Naturinventering av Haparanda Sandskär 1983) så fyndet var intressant.

På Lövören (område 5) finns strandängar och laguner som hyser ett flertal ovanliga arter. **Strandrödtoppa**, (*Odonites litoralis ssp. litoralis*, **nålsäv** (*Scirpus acicularis*) och **fyrling** (*Crassula aquatica*) är några av arterna. På Lövören finns även den största förekomsten av **skogsvinbär** (*Ribes spicatum ssp. spicatum*), den art som har givit öarna dess namn.

Skärgårdsgruppen har tidigare inventerat södra delen av Fjuksön, (se 1988 års inventering). Fjuksöns skogar har kraftigt påverkats av skogsbruk, men fortfarande finns det kvar små orörda skogsrester med naturskog där vi gjorde intressanta fynd.

Strax norr om Storstrandsviken (område 6) i närheten av en mindre sluttning finns en relativt orörd granskog där rikligt med lågor förekommer. En tät matta av **harsyra** (*Oxyria acetosella*) visar på ett friskt markskikt och fläckar med **kranshakmossa** (*Rhytidiadelphus squarrosus*) anger en rikare miljö. Bla var **ullticka** vanlig på granlågorna. En nyckelbiotop som skall undantas från skogsbruk.

Söder om Storviken (område 7) finns ett mindre område där blandskog av tall, gran och asp förekommer. Flera av asparna hyste **stiftgelelav** (*Collema furfuraceum*).

På öns östra sida ligger Surtjärnsudden (område 8). Här finns en bred strandäng uppbyggd av klappersten, på strandängen finns en mindre lagun med märklig vattenflora. **Slidnate** (*Potamogeton vaginatus*), en av våra ovanligare natearter som normalt växer på djupare vatten hittades i den grunda lagunen tillsammans med **knoppslinga** (*Myriophyllum exalbescens*).

Vid Grundvikspotten (område 9,10) finns intressanta småbiotoper, som lövsumpskogar, blöta myrmarker och friska fuktgranskogar. Vid en myr hittades bl a **nordstarr** (*Carex lapponica*) och i närheten växte **bredkavledun** (*Thypha latifolia*) i ett traktorspår, kaveldunet är för övrigt en ovanlig art ute i skärgården. Väst om Grundvikspotten hittades ett litet bestånd av **humle-blomster** (*Geum rivale*). Rikligt med sälg och högresta gråalar trivs i den sumpiga miljön. Myrarna har tidigare utnyttjats för myrslåtter och fortfarande står hölador kvar vid kanten av myrarna. Vi kunde inte finna igen några

rovfågelbon på ön, men under inventeringen sågs fiskgjuse och när vi anlände till ön första dagen sågs en ormvråk.

Rövarn, en liten men mycket intressant ö ur ett botaniskt/geologiskt och naturgeografiskt perspektiv. Flera intressanta biotoper förekommer (område 11), dels i anslutning till den djupa inseglingshamnen på västsidan och dels till strandängar av olika typer på den västa och östa sidan. **Grådraba** (*Draba incana*), en sällsynt norrbottensart och ny för landskapet, växte tillsammans med **gul fetknopp** (*Sedum acre*) i sprickor på en strandnära håll av välslipad granit. Den tidigare kända växtplatsen för ormtunga besöktes inte.

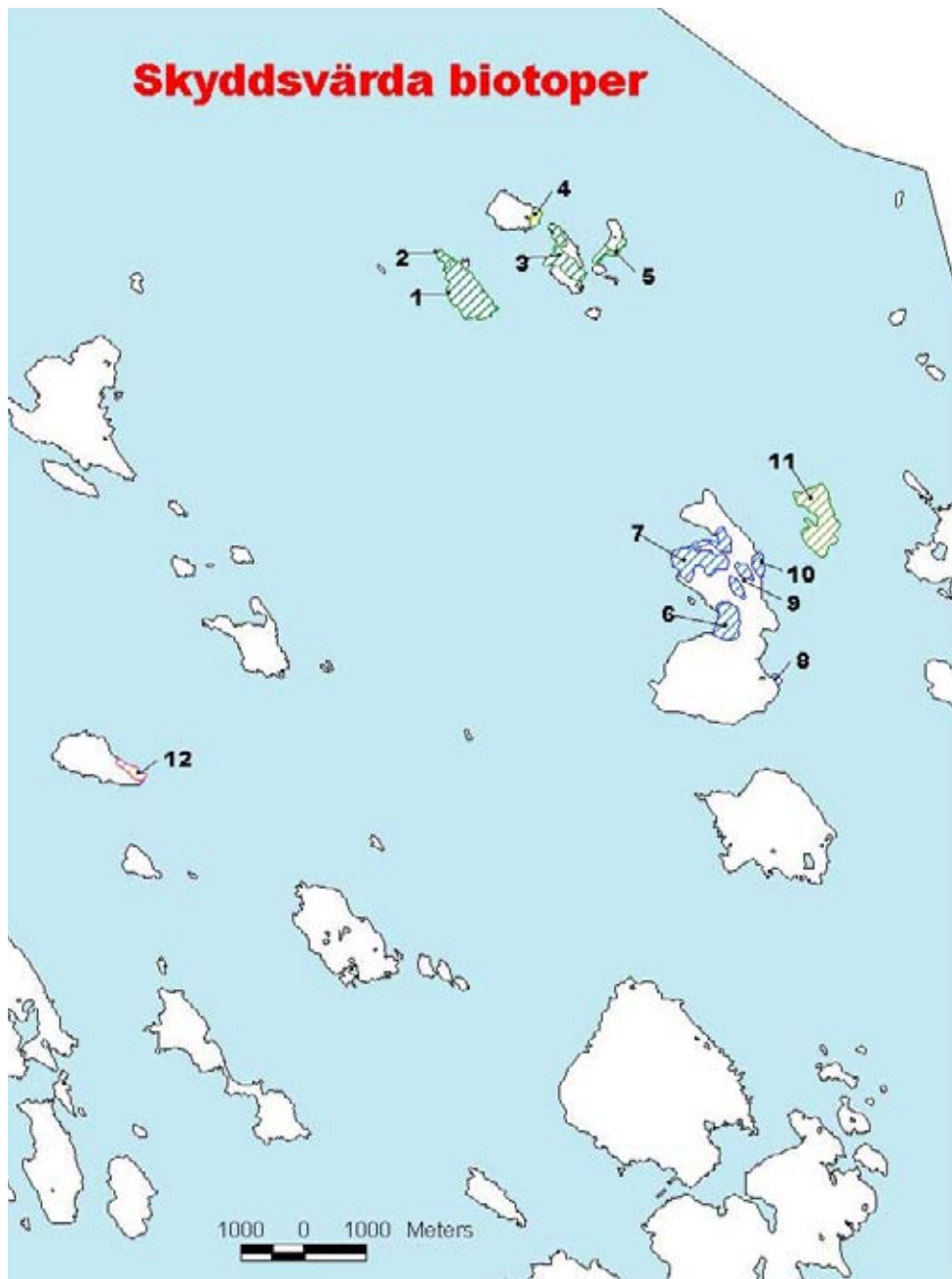

Grådraba, foto Sture W.

Svartön, på den nordvästra sidan av ön (område 12) finns en bred lerartad strandäng som ständigt översvämmas. Här påträffades flera ovanliga kärlväxter, **fyrling**, **kustbaldersbrå** (*Matricaria maritima* ssp. *maritima*) och **österbottenstarr** (*Carex halophia*) var några. Den ständigt översvämmade strandängen utgörs av en biotop där även **glasört** (*Salicornia europaea*) skulle kunna förekomma. På det lilla skäret på norra sidan påträffades en koloni med dvärgmåss och skrattmåss och inne på ön trummade den tretåiga hackspetten.

Skyddsvärda lokaler

1. Sör-Tistersön -naturskog med ovanliga kryptogamer
2. Sör-Tistersön -våtmarksområde med ormbunkar och strandhällar
3. Sörön/Husören -lagun med vegetationsrika strandängar
4. Norr-Tistern -botaniskt intressant strandäng
5. Lövören -strandängar och lagun med rik växtlighet
6. Fjuksön, Storstrandsviken -naturskog med rik kryptogamflora
7. Fjuksön, Storviken -blandskogar med ovanliga kryptogamer och kärlväxter
8. Fjuksön, Surtjärnsudden -strandnära lagun med ovanlig vattenflora
9. Fjuksön, Grundvikspotten -sumpskogar med ovanlig flora
10. Fjuksön, Grundvikspotten -myrar med ovanlig flora och kulturhistoria
11. Rövarn -en naturskön ö där strandängar, strandhällar hyser ovanliga växter
12. Svartön -lerig strandäng med sällsynta växter

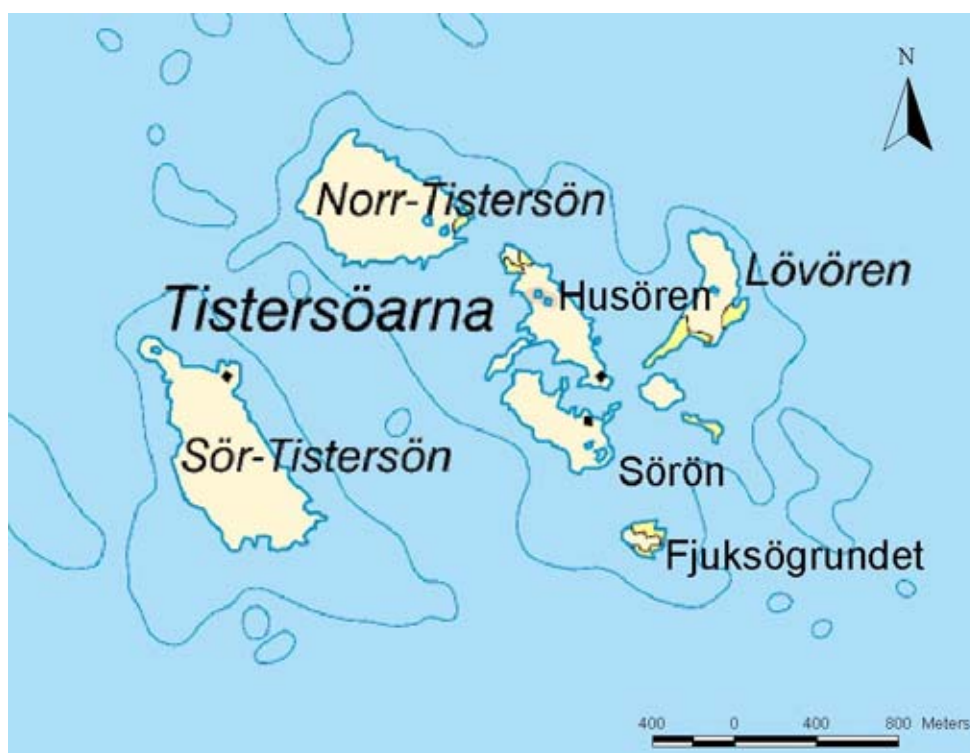
Översikt skyddsvärda biotoper och öar 1992.

Inledning

1992 ÅRS INVENTERING AV ÖAR I LULEÅ SKÄRGÅRD

Den norrbottniska skärgården liknar ingen annan. Den har alltiämt kvar de svenska arkipelagernas ljusa lyrik, men samtidigt sveper där in ett isigt luftdrag från öster med halvarktiskt ödslighet och sibirisk melankoli. Och nu, i juli vilade holmar och sund i den glasklara, sömnlöst storögda dagern som sommarnätterna kring polcirkeln.

Sten Sellander den store naturskildraren.

Tistersöarna

1.6 1966. Steniga stränder, en liten gräsbevuxen rand och därefter en bård av al. Alen är den 1 juni inte utslagen, men blommar. Björkarna på ön har heller inte löv. En rundvandring på ön ger följande resultat: drillsnäppa, ängspiplärka, grågås. Ingen fågel observerades, men de funna äggskalen tydde på att kläckning skett, vilket är relativt tidigt. Fåglarna måste alltså ha kommit hit, medan det ännu var is på vattnet. Och det infaller omkring den 25 april. Bläsand, svärta, vigg, kricka ripa, orre, rödvingetrast, taltrast, rödstjärt observerades. Mycket harspillning liksom spillning av räv. Troligen finns även rävgryt på ön. Fiskmåås, sillmåås, och fisktärna finns också självklart på ön. Ett kråkpar var ängslig när vi kom.

Fjuksön

6.6 1966. Ön var hårt huggen och det återstod bara grå alsnår och en tunn remsa skog innanför strandlinjen. När vi därefter gick ut var vindstyrkan sådan att vi ansåg det nödvändigt att söka nödhamn på Nordmörön i den naturliga hamnen på norra sidan.

Ett axplock hämtat från en reserapport från försommaren 1966 "Naturvårdsinventering i Norrbottens skärgård av Stig Sundberg och Sven Wahlberg" tillsammans med Kurt Persson.

Genomgång av litteratur, tidigare utförda inventeringar ger inte mycket för handen, endast sporadiska besök och korta inventeringsturer har blivit av. Så sommarens inventering genom skärgårdsgruppens regi är den numera utförligaste.

Åter till sommaren 92

Fjuksön, Sör-Tistersön, Norr-Tistersön, Lövören, Sörön, Husören, Fjuksön, Rövarn och Svartön (se bil 2). Alla dessa öar besöktes och inventerades i samband med skärgårdsgruppens årliga inventeringsvecka under juli 1992. Även en dagsutflykt till grannkommunen Kalix, där St.Huvön besökts. Helgen 22-23 augusti gjordes en kompletterande inventering av kryptogamer på Sör-Tistersön och Fjuksön.

Att få vara ute i den norrbottniska skärgården under den ljusa försommaren är för skärgårdsgruppen årets höjdpunkt. Fastän vådrets makter kan spela oss ett spratt så är intresset mycket stort och även andra utanför gruppen har uppmärksammats oss, för att följa med och inventera växter, fåglar och njuta av skärgårdens ljusa lyrik. Vi börjar bli så många att plats inte finns på de få båtar som vi befogar över. Och i år fick vi hyra in en extra båt för att få med alla.

Tistersöarna som var sommarens huvudmål utgörs av en större ögrupp på 7 öar vilka ligger i Lule norra skärgård. Öarnas utsatta läge gör att de är mycket vindkänsliga. Att finna en bra tältplats för alla personer var därför svårt. Dessutom finns här ett flertal fritidsstugor som har tagit tillvara på de finaste platserna. Av denna anledning valde vi att lägga lägret på Fjuksön, en ö som vi även skulle inventera. Vi valde Storstrandsviken, för här finns en bra skyddad vik, en underbar sandstrand med fina tältmöjligheter, en mysig plats där alla kunde rymmas.

Utredagen blev fördröjd genom den hårda blåsten. Vi fick vänta ända tills klockan åtta på kvällen innan det mojnade såpass mycket att vi kunde ta oss ut. Vinden var byig nordvästlig 5-8 m/sek ute på Brändöfjärden, överresan gick bra, vi var framme två timmar senare. Roger, Kaisa, Birgitta, Anita, Elisabet, Anders, Stina och Malin hade redan anlänt med Björns båt. I år hade vi hyrt in Björn, så Lars och jag behövde inte köra fram och tillbaka och hämta upp alla som skulle komma med ut. Björn har sin fritidsstuga/fiskestuga i Storviken på öns nordvästra sida.

Vind och väder

Lördagen den 4/7, nordvästlig vind 10-12 sek/m under dagen och kvällen, avtagande 4-7 sek/m. växlande monlighet +10-15⁰ C.

Söndagen den 5/7, nordvästlig vind 3-7 sek/m, sol hela dagen +16⁰C.

Måndagen den 6/7, relativt lungt på morgonen, växlande monlighet +14⁰C.

Tisdagen den 7/7, blåsig nordvästlig vind 5-11 sek/m, sol +15⁰C vid 22-tiden +10⁰C. Vinden avtagande mot kvällen, natten var kall genom den nordliga vinden.

Onsdagen den 8/7, blåsig, nordvästlig vind 4-8 sek/m, sol +14⁰C. På eftermiddagen ökade vinden till 9 sek/m, mot kvällen avtagande.

Torsdagen den 9/8, nordvästlig vind 4-8 sek/m, avtagande, soligt +15⁰C.

Fredagen den 10/8, sydvästlig till sydostlig vind, växlande 4-7 sek/m. I samband med regn ökande till 8 sek/m sedan avtagande. Sol under förmiddagen, regn till kvällen +16⁰C.

Sammanfattningsvis var vädret bra förutom den kalla nordanvinden som svepte in i vår fina vik och gjorde kvällsaktiviteterna korta. Men vissa trotsade ändå den kalla vinden tack vare en stor och värmande brasa. Under den allra sista timman under hemresedagen, kom regnet.

En kvällsexkursion till Tistersöarna blev av. Vi hade tidigare under dagen fått reda på att varje kväll vid femtiden anlände en sälfamilj (vikare) till klipporna utanför Sör-Tistern. Tyvärr så hade sälfamiljen något annat för sig denna kväll och anlände till en annan plats än den som var anvisad. Men när vi återvände såg Åsa på långt håll en simmande säl söder om Sör-Tistern. Lars båt stannade dock kvar och hade turen att få se sälarna på södra och norra sidan om ön.

En kväll kom Björn förbi med sik och strömming. Äntligen skulle vi få halstra fisk. Andra år har Lars lagt ut sina nät, men i år hade det inte blivit av.

Ekonomiskt bidrag till sommarens inventering kommer från Skogsvårdsstyrelsen, Länsstyrelsen och Lulå kommun. Ett stort tack för bidragen.

Följande personer deltog i sommarens inventering:

Lars Harnemo med båten Caisa, Olle Wiklund, Anita Söderström, Roger Malmberg, Åsa Hansson, Birgitta Seb Olsson, Essy Larsson, Ann-Gerd Eriksson, Susanne Backe, Jan Henriksson och Anna Kanschat, Ingvar och Gunilla Bergström, Kajsa Rosen, Anders och Elisabet med barnen Malin och Stina, Roger och Gunilla Ripa med barnen Henrik och Simon, Sture Westerberg med båten Rorik tillsammans med barnen Henrik, Stina och Johanna. Senare under veckan anlände Tore och Maria Ökvist med barnen Nicklas och Fredrik i segelbåten Gunilla och Karin och Barbro Jonsson i egen snabbgående båt (så snabb att den missade Fjuksön).

Skärgårdsgruppen har tidigare inventerat och avrapporterat följande öar i Luleå skärgård: (Inventeringar utförda före 1988 är inte avrapporterade).

1988 STOR-FURUÖN, södra delen av FJUKSÖN, HINDERÖHARUN m fl småöar

1989 ESTERSÖN, SAXSKÄRET, UDDSKÄRET, BRÄNDÖSKÄRET, LILLA och STORA BULLERSKÄRET

1990 LÅNGÖN, SIKÖREN, KNIVÖREN delar av HINDERSÖN och STORBRÄNDÖN

1991 LAPPÖN, BÅTÖHARUN, HUSÖREN, del av TRUTÖREN, LÅGÖREN, STRÖMINGSÖREN och HINDERSÖN

Säl i Bottenviken

Skärgårdsgruppen hade turen att få se säl under inventeringsveckan vid Sör-Tistern. Enligt yrkesfiskarna har sälen ökat i Bottenviken. Sälarna har blivit så orädda att de plockar ut fisk ur garnen och samtidigt förstör fiskeredskapen. Vikaren är dock mera snäll då den endast knipsar av fisken och lämar huvudet kvar medan gråsäl rycker och sliter ur fisnekn vilket gör att näten rivs sönder. Den alltmer upproriska stämningen mot sälarna har utmynnat till att skydds jakt på säl har begärts av fiskarna.

Kuriren har i ett flertal artiklar belyst sälproblemet.

NK 12 november, **Sälarna stjälar fisken.** Nu funder naturvårdsverket på att tillåta skydds jakt. Har naturvårdsverket bytt åsikt i frågan om behovet av säljakt? Christer Borg, chef på naturvårdsverket enhet för faunavård och jakt, säger: personligen tycker jag att det är angeläget att få införa skydds jakt på säl så snart som möjligt. Per Lönnberg är yrkesfiskare och tar sina fångster i delar av Piteå skärgård, han tycker att säl är söta och kloka djur. Men i år har han fått nog av sälarna. Lönnberg har förlorat 90% av sin sommarfångst till säl som har vittjat och förstört hans fiskeredskap. Och det är bara vikare som han har hittat i sina ryssjor. Fram till 1974 var det skottpengar på säl, efter det blev sälen fridlyst. Den enda tillåtna jakten var skydds jakt. Men 1986 drogs även skydds jakten in.

NK 19 november, **"Säl tål ingen jakt"**. Naturhistoriska museets expert på gråsäl Björn H, varnar för ett återinförande av skydds jakt på säl. Han kan tänka sig skydds jakt på säl som har specialiserat sig på att vittja fiskeredskap. Men att minska på sällsammen vill han inte. C Borg, chef på naturvårdsverket enhet för faunavård och jakt tycker att det är angeläget att så snart som möjligt införa skydds jakt på säl !

I Bottenviken finner vi gråsäl och vikare. Vikaren är den art som är vanligast här uppe. Inventeringar under 1990 visar att det finns omkring 3500 säl i Östersjön och Bottniska viken och man tror sig ha påträffat 50% av det totala antalet i havsområdet. Jämför vi siffror från 1900-talets början då här fanns 50 000 till 100 000 gråsäl.

NK 26 november, **Ja till säljakt på vissa villkor.** Naturskyddsföreningen genom Ulf von Sydow kan tänka sig ett återinförande av skydds jakt på säl, men bara under vissa villkor. Föreningens råd till Naturvårdsverket: Prata med zoologisk expertis och omdömesgilla jägare innan ni gör några kategoriska uttalanden. Naturskyddsföreningen kan tänka sig en individriktad skydds jakt på säl som har specialiserat sig på att vittja fiskeredskapen. Men vi kan inte acceptera en skydds jakt som ger yrkesfiskarna rätt att skjuta alla säl de ser i närheten av redskapen.

NK 10 december, **Stopp för skydds jakt på säl.** Det blir ingen skydds jakt på säl längs norrlandskusten. Anledningen är ett avtal som Sverige slutit om skydd för utrotningshotade djur. Vi fiskare hade hoppats att vi skulle få ha med oss bössan för att skrämja sälarna. Hur blir det nu ? Vi har inte råd att låta sälarna förstöra våra nät, säger fiskaren Harry Persson, Jävrebodarna. Ett sätt är att skaffa sig kraftigare nät som står imot sälarna. Det finns nät som innehåller pianotråd och det finns ett nät som av en stark plastsort. Dessa nät kostar stora summor, därför måste fiskarna få bidrag för att byta ut näten menar Börje Grönlund, länsfiskekonsulent i Norrbotten.

NK 2 februari 1993, **Skydds jakt på säl,** Länsstyrelsen kommer vid sitt möte den 5:e att ta ställning till om man skall införa skyddsjakt på säl. Kravet kommer från Bernad Winsa, v.

NK 6 februari, **Skyddjakt kan införas,** Länsstyrelsens styrelse är överens om att det är dags att begära att naturvårdsverket skyndsamt utreder möjligheten till selektiv skydds jakt på säl i Bottenviken, Gunnar Brodin landshövding , uttalar sig att naturskyddsföreningen stödjer länsstyrelsen i denna fråga.

Fauna & Flora 1993, **Gråsälstammen återhämtar sig men otaliga djur har försvunnit.** Mikael Sjöberg, doktorand vid skoglig zoökologi, Sveriges lantbruksuniversitet, Umeå. Kan vi tillåta skydds jakt när vi vet så litet om gråsälarnas beteenden ? Vore det inte att skjuta i blindo ? I värsta fall skjuter man i Norrland på "lettiska sälar " som råkar simma förbi. Då är ju själva vitsen med skyddsjakt borta.

NK 22 februari, **Friskare vatten i Bottenviken,** Bottenviken vatten blir allt friskare, Sälarnas återhämtning är positivt tecken, tycker Tore Nordlund, naturskyddsföreningen i Piteå. Den gångna helgen samlades naturskyddsföreningen på Trundögården i ett symposium under rubriken "Bottenviken, sälen och fisket". Staffan Svanberg, yrkesfiskare "ingen är gladare än vi att sälstammen växer. Det hade varit en katastrof om alla sälar hade dött ut, då hade folk slutat att äta fisk".

Följande sälarter förekommer i Bottenviken

Vikare (*Phoca hispida botnica*)

Vikarens ryggsida är grå, gråbrun eller brunsvart, med mer eller mindre tydliga ringformiga fläckar. Fläckarna och/eller de vågformigt vindlande teckningar är vitaktiga eller vitgula och ofta ställda i rader. Buksidan vitgul, enfärgad eller med små fläckar. Vikaren är en underart till den artiska vikaresälen och återfinns inte någon annanstans.

Vikarhanens vikt uppgår till 125 kg honan 110 kg, hanens längd ca 1,7 m och honans 1,5 m. Hanen och honan har en levnadsålder på 35 år.

Vikaren är Östersjöns vanligaste säl men också den minst kända. Dess huvudsakliga utbredningsområde är idag Bottenviken och Finska viken, samt Rigabukten. Talrikast förekommer den i norra Bottenviken.

Östersjövikaren föder sina ungar i håligheter (visten) inne i fast is med brötar och vallar. Yngelperioden sträcker sig från slutet av februari till mitten av mars.

Vikaren har inom sitt huvudområde inte lika många arter bytesdjur att välja mellan som gråsälén har i sitt område. I de 65 undersökta vikare-magarna påträffades 13 olika fiskarter, 2 kräftdjursarter samt blåmusslor. De två kräftdjuren ishavsgråsugga, (skorv) och pungräka (is-havsrelikter) utgör ett mycket viktigt inslag i vikaresälens föda under månaderna mars-maj och detta infaller under yngel- parning och hårömsingsperioden.

Vikaren lever ensam större delen av året. Vikaren är fridlyst i Sverige sedan 1974 och i Sovjet 1980. Svenska yrkesfiskare har dock rätt att döda vikare, liksom gråsäl och knobbsäl då de påträffas under fisket. I Finland får vikare jagas under vissa perioder.

Gråsäl (*Halichoerus grypus*)

Gråsälén är vanligen grå, ryggsidan ofta oregelbundet fläckigt i svart och gulaktig. Huvudet kan vara gulbrunt, utan fläckar. Buksidan ljusgrå, eller svagt gulaktig. Gamla hanar vanligen mörka och enfärgade. Dessa känns också igen på det kraftiga, veckade nackpartiet och den välvda profilen. De kallas därför ofta för "krumnos".

Hanarna lever ca 25 år och honorna 35 år. Hanens vikt 300 kg och honan 200 kg, längden på hanen är 3 m och honan 2 m.

I östersjön förekommer gråsäl numera norr om en linje mellan södra Öland och Rigabukten. Sommartid finns de största koncentrationerna i den svenska skärgården mellan Hälsingland och Östergötland.

Östersjöns gråsälär ynglar under normal isvintrar i början och mitten av mars.

Gråsälén uppträder gärna i flock, skärskilt under perioden maj-augusti, vid denna period hörs ofta den berömda "sälång en" -vittljudande, ylande råmande. Gråsälén kan dyka upp till 100 meters djup och stanna under vattnet i 5-20 minuter.

Gråsälén har ett stort antal arter på sin meny. I de 187 undersökta gråsälarna hittades rester av inte mindre än 21 olika fiskarter. Bytesdjuren kan delas in i två kategorier, till den första hör stimfiskarna: skarpsill, strömming, nors och sik.

Till den andra hör de stora och/eller solitärt levande fiskarna: lax, torsk, simpor och skäddor. En vuxen säl äter uppskattningsvis 7 kg fisk om dagen, mest äter de om hösten för att bygga upp späcklagret.

Gråsälén är fridlyst i Sverige sedan 1974. Yrkesfiskare i Sverige har dock rätt att döda gråsäl som påträffas under fiske inom svenskt vatten. I Finland är gråsälén fredad under vissa perioder.

Än idag är våra kunskaper om sälarnas beteenden mycket dåliga, ofta vet vi inte mer än vad man kände till redan på 1700-talet. Gråsälén levnadcykel är den bäst kända. Vikaren har en snarlik levandcykel. Gråsälens och vikarens vandringar hör till de mer fascinerande aspekterna i våra sälars liv.

Många av våra faunas medlemmar har egendomliga och fascinerande läten, men få väcker en sådan urtidsstämning som en flock sjungande gråsälär en morgon i havsbandet.

Gråsäl

Jakten på säl har alltsedan istidens slut för 10 000 år sedan pågått. Långt fram i modern tid var det ekonomiska utbytet av sälarna väsentlig.

Varför jagades säl ? Ekonomisk utbyte av bytesdjuret. Minskad skadegörelse på fisket. Nöjesjakt.

Vill ni veta mera kan ni läsa SNF boken från 1980, Sälarna i Sverige av L.Almkvist, M.Olsson och S.Söderberg

Någonstans därute simmar sälarna. Foto Sture W.

Kryptogamer

Kategoriindelning se nya rödlistan 2005.

Metodik

Föra att bedömma naturskogskvaliteterna i skärgårdsskogarna har skärgårdsgruppen sedan ett par år tillbaka använt sig av **Stegets Föres metodik** (SBT 86 sid 103-111). Kort sagt kan man säga att signalarterna indikerar att skogen har naturskogskvaliteter. Inventeringsmetodiken ger en god överblick på relativt kort tid. Den tid vi har lagt ner på inventeringen har tyvärr varit för kort för att hitta alla signalarter, men tillräckligt för att hitta de mest intressantaste områdena.

Pärlor

De områden som redan beskrivs är de områden som vi funnit med hjälp av stegets föremetodiken. Dessa områden är pärlor som har ett bevarandevärde, detta föra att de är viktiga biotoper för bevarandet av den biologiska mångfalden i skogliga ekosystem.

Tistersöarna

Den skog som visade sig vara intressantast på Tistersöarna var en ca 2 ha stor skog som ligger i sydvästra delen av ön och domineras av gran och altaigran och är av hög bonitet, inslaget av död ved är stort. Det finns relativt grova lågor i området och på en av dessa växte den exklusiva arten ostticka (*Skelectocutis tschulymica*) som enligt (SBT 86 sid. 138) är en "bra indikator för gammelskogar med lång kontinuitet och representerar toppen i värdepyramiden". I området finns även den ettåriga hartickan (*Onnia leporina*). Vid inventeringen fann vi bara fjolårsexemplar, detta visar att inventeringstiden inte är optimal för att hitta signalarter som är ettåriga. I skogen gjordes också det hittills nordligaste fyndet i Norrbottens kustland av svampen fyrflikig jordstjärna (*Geastrum berkeleyi*). Fyndet är det första i Luleå kommun och vad vi vet så är den tidigare bara beskriven från två två lokaler i BD län.

Intressanta arter

Harticka (4^{*}), Ullticka (4), Ostticka (2), Fyrflikig jordstjärna.

* Siffran inom parentes anger hotkategori enligt SLU ArtDatabanken, hotade växter i Sverige 2005.

På andra sidan av ön, östra strandkanten finns en skogsbård som är värd att nämna. Skogen är mycket grov och domineras även den av gran och altaigran. Den enda signalarten vi fann här var harticka och rikligt med ögonpyrola.

Fjuksön

Skogen runt Storviken

Nordslutningen på södra sidan av viken är en lövrik granskog där lövträden domineras av glas- och vårtbjörk och av asp, med inslag av sälg och rönn. I skogen fanns det relativt rikt med lövlågor, men inga arter av intresse hittades på dem kanske beroende på inventeringens tidpunkt på året. Den relativt rika förekomsten av asp gjorde att karaktärssignalarterna småflikig brosklav (*Ramalina sinensi*) och stiftgelelav (*Collema furfuraceum*) infann sig. Längre in i viken, både på norra och södra sidan är det fuktigare

och här finns det en hel del lågor. En del av dessa är väldigt grova, på en av dem hittade vi en gammal död ostticka, på några andra ullticka och lappticka (*Amylocytis lapponica*).

Intressanta arter

Ullticka (4), Ostticka (2), Lappticka (3), Stiftgelelav (4), Småflikig brosklav (3).
Eventuellt även Rynkskinn (*Phlebia centrifuga*) (3).

Ovanför klapperstensfältet på södra sidan av viken växer ett par knotiga aspar med småflikig brosklav och i deras omedelbara närhet en gran med riklig förekomst av späd brosklav (*Ramalina declerata*).

Sydslutningen söder om Storviken

Denna skog är tyvärr väldigt dåligt undersökt men skogen är troligen mycket intressant. Området domineras av gran, altaigran och asp och tillgången på död ved är relativt god.

Intressanta arter

Ullticka (*Phellinus ferrugineofuscus*) (4), Småflikig brosklav (3), Stiftgelelav (4).

Blandskogen norr om Storstrandviken

Detta är ett relativt stort område med träd i alla åldrar. I närheten av viken är det fuktigt med godare tillgång på lågor. De träd som dominerar är gran, altaigran och glasbjörk med inslag av asp och sälg. På de ovan nämnda lågorna växer det rikligt med ullticka. Ullticka är den art som vi i skärgårdsgruppen funnit som den mest användbara signalarten. Arten är flerårig och finns oftast i relativt riklig mängd på de ställen vi hittar den. På en asp fann vi den för Norrbotten sällsynta tickan rävticka (*Inonotus rheades*).

Intressanta arter

Rynkskinn (3), Gränsticka (*Phellinus nigrolimiatu*s) (4), Ullticka (4), Harticka (4).

Gränsticka, foto Sture W.

Hotkategorier för hotade arter

Hotkategorier	Benämning	Innerbörd
0	FÖRSVUNNA	Arter (taxa) försvunna eller betraktade som försvunna som reproducerande populationer. Endast arter som försvunnit sedan 1850 har behandlats i denna rapport.
1	AKUT HOTADE	Arter (taxa) som löpt risk att försvinna som reproducerande populationer inom en nära framtid om hotfaktorerna inte snart undanröjes.
2	SÅRBARA	Arter (taxa) vars överlevnad inte är säkerställd på längre sikt. Innefattar bl a arter med allvarlig tillbakagång i numerär eller geografisk utbredning och som möjligen snart är mycket lokalt begränsad eller utglesad.
3	SÄLLSYNTA	Arter (taxa) som inte är akut hotade eller sårbara men som ändå är i riskzonen på grund av en population som har en liten totalstorlek eller utbredning som endera är mycket lokalt begränsad eller utglesad.
4	HÄNSYNSKRÄVANDE	Arter (taxa) som inte tillhör kategori 1-3 men som ändå kräver artvis utformad hänsyn.
5	UTOM FARA	Arter (taxa) som varit hotade men vars överlevnad nu är säkerställd.
6	OBESTÄMDA	Arter (taxa) som kan vara hotade men som har oklar status (på grund av bristande kunskap).

Fåglar

Tiden för inventeringen är vald för att passa kärlväxternas bästa tid, och är många veckor för långt in på sommaren för att man skall kunna inventera fåglar med någon större effektivitet. De flesta tättingar har slutat sjunga och har fullt bestyr med hackningarna.

De fågelarter som är intressanta ur bevarandesynpunkt är framförallt rovfåglar, skogsfåglar, hackspettar samt alkfåglar. En fullständig artlista finns sist i varje ö-beskrivning.

Intressanta observationer

Fjuksön

När vi anlände till Fjuksön kretsade en obestämd vråk över tältplatsen. Tyvärr fick vi inte se den igen men 2 st fiskgjusar visade sig vid ett par tillfällen. Vi hittade inte igen något rovfågelbo och det bo vi kände till sedan tidigare strax norr om Storstrandviken hade avverkats vid den stora avverkningen 1988. Boet var tidigare inrapporterat till skogsvårdsstyrelsen.

Skärgårdens vanligaste lom är smålommen, den flög kacklande omkring men vi kunde inte finna igen häckningsplatsen.

Morkullorna drog varje kväll förbi platsen som vi valt för vårt basläger. En tidig morgon kunde vi höra koltrasten sjunga och en tallbit gjorde den sällskap senare på dagen. Häckar tallbiten i skärgården ?

Tistersöarna

Fågelobservationerna är sammanslagna för hela ögruppen eftersom det är nästan omöjligt att särskilja dessa åt. Öarna ligger så placerade att det bildas grunda "laguner" mellan några av dom, här finns det en relativt skyddad miljö. Trots det hittade vi inte så många sjöfågelkullar. Det beror troligen på att de störs av den motorbåtstrafik som ibland kan vara ganska intensiv vid sommarstugorna.

Riporna verkar trivas på öarna och vi stötte upp flera kullar. De flesta vanliga vadarna var på plats, men det verkade bara vara drillsnäppan och roskarlen som häckade. Vi såg någon enstaka tobisgrissla ute på vattnet, men lämpliga häckningsbiotoper saknas på öarna. Tallbitarna hördes sjunga även här ute. Det är märkligt att höra denna inlandsfågel här ute i skärgården.

Svartön

Vi gjorde ju bara en kort rundtur på några timmar varför en del arter kan ha missats. Ön verkar vara väldigt trivial ur ornitologisk synpunkt förutom det lilla skäret på norra sidan. Där kunde vi till vår glädje hitta en koloni av ca 20 st dvärgmåsar tillsammans med skrattmåsar. För övrigt hörde vi en järpe och såg flera kullar av orre samt en tretåig hackspett.

St. Huvön

Ön besöktes i första han som utflyktsmål en solig dag varför kikaren inte användes alltför flitigt. Vi såg i alla fall en storskarv dra förbi och en tornfalkshane jagade i branterna på västra sidan.

Påträffade fåglar på och vid St.Huvön:

Storskarv	1 ex i flykten	2
Småskrake		2
Tornfalk	1 hane	2
St.Strandpipare		2
Drillsnäppa		3
Backsvala		2
Ladusvala		2
Sädesärta		2
Rödstjärt		8
Stenskvätta		8
Rödvingetrast		2
Lövsångare		3
Talltita		2
Bofink		2
Bergfink		2
Grönsiska		2
Gråsiska		2

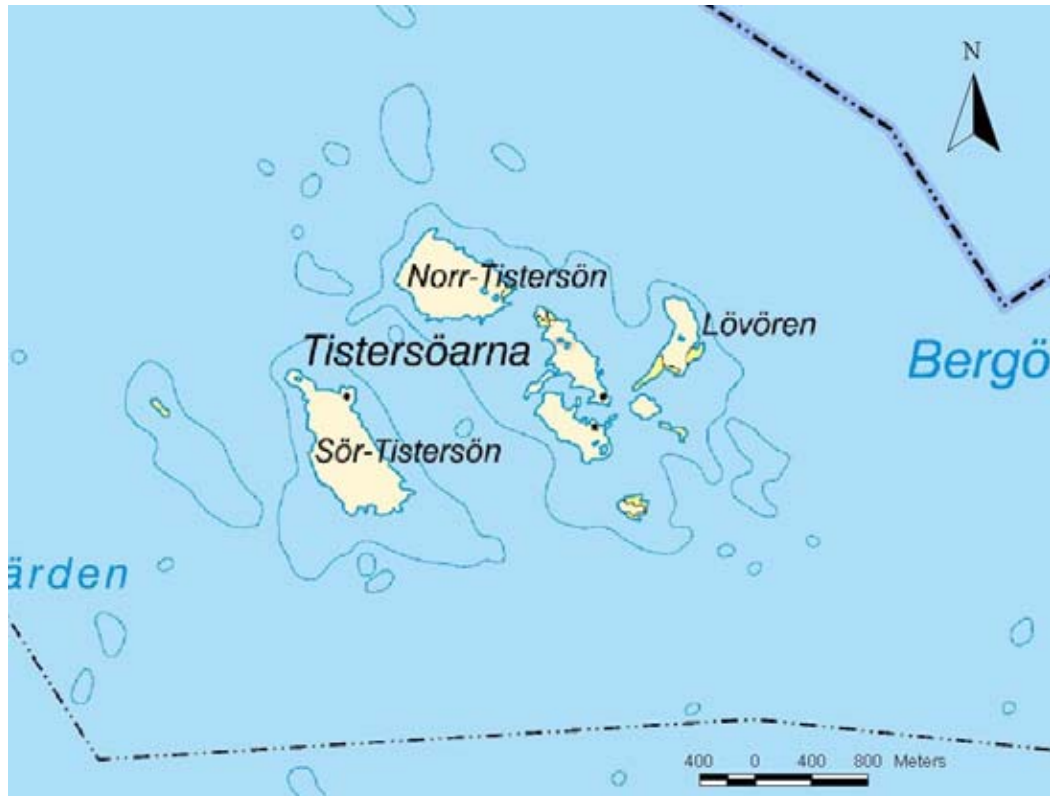
Sör-Tistersön

Läge

Sör-Tistersön är belägen i Tistersöfjärden i Luleås norra skärgård. Sör-tistersön tillhör en samlad ögrupp på sju öar.

Kartblad: 25M Kalix SV ekonomruta 1b

Koordinat (RAK) 7307.800/1809.000

Inventeringsdatum

Under vårvintern i ett strålande väder med högblanka isar gjordes en utflykt till ögruppen. Sör-Tistersön inventerades under sommaren den 6 juli av skärgårdsgruppen. Skogsgruppen i Luleå kommun besökte ön under en dag i augusti då kryptogamfloran utförligare studerades.

Allmän beskrivning

Sör-Tistersön är en ö på ca 37 ha landyta varav 30 ha är produktiv skogsmark (ÖSI, översiktlig skolig inventering Skogsvårdsstyrelsen). Som namnet anger är ön den sydligaste av ögruppen. Ur ett fågelperspektiv så har ön en rektangulär med en något avsmalnande nordvästända och reser sig över havet med en höjd av 12-13 m. Ett kalspölat hållmarksområde på västra delen anger öns högsta punkt. Här ligger även öns enda fritidsstuga. Stugfolket berättade att strandhällarna var ett gammalt tillhåll för en grupp sälar. Låga strandhällar finns längst ut på västsidan och på den låglänta udden finns två mindre igenväxande kärr. Blockrika stränder och en smal och mager strandskog av gråal ramar in öns gammelgranskog.

Skogen som domineras av altaigran med inslag björk ser opåverkad ut. På öns södra sida finns även rikligt med granlågor. Öns södra sida är hårt ansatt av de sydliga vindarna. Skall man angöra ön bör man gå in på norra sidan. Inslag av våtmarker är mycket lågt, endast tre mindre myrar finns på öns östra sida.

Den stora strandhällen på öns södra sida, gruppen samlad för lunch, foto Sture W.

Geologi

Berggrunden över öns norra del består av basiska vulkaniter: agglomerat och andesiter. Bergarten som är mörk, finkornig basisk- till intermediär kan studeras i ett större hållområde på öns västra del. På den södra sidan av ön finns en strandhäll som utgörs av medelkornig Haparandadorit. Dioritberggrunden täcker hela södra delen av ön.

Kvartärgeologi

En normalblockig morän pålagrar öns berggrund. Strandzonen är blockrik beroende på öns utsatta läge. Strandnära hållar finns på den södra och på den västra sidan av ön. I anslutning till hållmarkerna på öns västra sida kan en svag antydning till svallning ses. Här har de lösa avlagringarna utsatts för havets svallande och bortspolande krafter under inlandsisens avsmältning.

Biotopbeskrivning

Översiktlig beskrivning av öns samtliga biotoper: skog, myr, kärr och stränder.

Skogsmark

Skogarna samdomineras av gran (*Picea abies*) och altaigran (*Picea abies ssp. obovata*). Skogen är tät, risig, vidvuxen i det lägre delarna och är helt orörd. Skogsvårdsstyrelsen har uppmätt en ålder av 140 år. Gamla och knotiga glasbjörkar (*Betula pubescens*) finns insprängd bland granarna. På södra delen av öns mitt finns ett område som hyser rikligt med grova olikåldriga lågor, som ger skogen en bild av orördhet. Gråal och enstaka rönnar bildar en smal bård runt ön, som på den flacka västra sidan är bredare. Kraftiga enbuskar uppträder i nära anslutning till strandzonen och till öns hållmarker. Ett friskt markskikt av blåbär- (*Vaccinium myrtillus*) och nordkråkbärsris-typ (*Empetrum nigrum ssp. hermaphroditum*). I anslutning till hållområdet blir marken torrare, här dominerar nordkråkbär och olika marklavor. En gles lövridå med gråal (*Alnus incana*), glasbjörk och grönvide (*Salix phyllicifolia*) växer runt myrkanterna.

Myrar och kärr

På östra sidan av ön ca 100 m från stranden ligger tre små myrar, den största har en storlek av 100x30 m. De två nordliga är av fattigtyp med fast vitmossetyp, den sydligaste myren är kärrartad och något rikare med tagelsäv (*Eleocharis quinqueflora*) och ullsäv (*Scirpus hudsonianus*) som indikerande arter.

På den flacka västudden finns två mindre kärr, där det ena är omgiven av en tät ormbuksvegetation. Vid det andra som utgörs av ett igenväxande kärr där en tät vassvegetation har kommit upp. Ute på den flacka udden omkring kärren växer en lövskog bestående av gråal och rönn (*Sorbus acuparia*).

Glasört, foto Sture W.

Öppen göl omgiven av tät starrvegetation, foto Länsstyrelsen i Norrbotten.

Stränder

Stränderna runt Sör-tistersön är genomgående blockrika och likartade. På öns västra, flacka sida finns låga strandhällar som är ett bra tillhåll för sälar. Strändernas vegetation beroende på dess grova blockighet är artfattiga, lokalt kan antalet stiga i vikar och på uddar beroende på inslag av finsediment.

Floran

Totalt påträffades 121 kärlväxter på ön. Ingen av arterna var sällsynta eller ovanliga för skärgården. Strandängarna hyser det största och mest varierande antalet arter.

Skog

Trädskiktet domineras av gran, altaigran, glas- och vårtbjörk (*Betula verrucosa*) med enstaka rönnar. Skogsfloran är genomgående artfattig beroende på den slutna och mörka skogen. Rikare växtlighet förekommer där skogen har öppnats genom att träd har blåst omkull eller på grund av ålder eller röta ramlat. På öns norra sida, nära stranden finns öppningar i skogen där markskiktet är fuktigt och artrikt. Här finns arter som normalt inte förekommer på andra ställen på ön. Vegetationen över ön domineras av blåbär, nordkråkbär, revlumner (*Lycopodium annotinum*), linnea (*Linnea borealis*), kruståtel (*Dechampsia flexuosa*). På fuktigare ställen ses ekbräken (*Gymnocarpium dryopteris*), odon (*Vaccinium uliginosum*), repestarr (*Carex loliacea*) och vårfryle (*Luzula pilosa*). På den norra sidan av ön finns ett mindre fuktstråk där en rik förekomst av öngonpyrola

(*Moneses uniflora*) tillsammans med spindelblomster (*Listera cordata*) förekommer. I anslutning till hållområdet växer bl a nickstarr (*Carex brunescens*).

Äldre granskog, foto Länsstyrelsen i Norrbotten.

Myrar och Kärr

På den västra sidan av ön ca 100 meter från standen ligger tre mindre myrar. Den nordligaste myren är av vitmossetyp. Växter som flaskstarr, sumpstarr, dystarr, gråstrarr (*Carex rostrata*, *C. magellanica*, *C. limosa*, *C. canescens*) tillsammans med ängsull (*Eriophorum angustifolium*), tranbär (*Vaccinium oxycoccus*), skvattram (*Ledum palustre*), rundsileshår (*Drosera rotundifolia*), kråklöver (*Potentilla palustris*) och hjortron (*Rubus chamaemorus*) är vanliga. Enstaka gråalar och buskar av grönvide växer runt myren.

Den mellersta myren är något rikare, förutom de upptagna arterna hittades ullsäv och tagelsäv, dybläddra (*Utricularia intermedia*), kärrviol (*Viola palustris*) och kärrsälting (*Triglochin palustre*).

På den södra myren som även den är något rikare, finns en öppen göl. Arter som tidigare, men här tillkommer strängstarr, nålstarr, trindstarr, hundstarr (*Carex chordorrhiza*, *C. dioica*, *C. diandra*, *C. nigra*), sjöfräken (*Equisetum fluviatile*), fjälligelknopp (*Sparganium hyperboreum*) och gäddnate (*Potamogeton natans*).

På den flacka västudden finns två kärr, det östra är starkt igenvuxet med vass. Det västra kärret, som fortfarande är öppet omges av en frodig starr- och gräsvegetation. Längre ut från kärret växer rikligt med skogsbräken. På de flacka udden förekommer en tät skog av gråal och rönn. I den fuktiga biotopen växer enstaka bestånd av hästskräppa (*Rumex aquaticus*) tillsammans med kråklöver, kärrdunört (*Epilobium palustre*) och dvärgmåra (*Galium trifidum*), gråstarr, stylvstarr (*Carex nigra var. juncella*), norrlandstarr (*C. aquaticus*) och flaskstarr. Ute i kärret finner vi plattbladig igelknopp (*Sparganium angustifolium*) tillsammans med gädd- och trådnate (*Potamogeton filiformis*). Väst om kärret längre ut mot udden växer i klappergruset buskar av skogsvinbär (*Ribes spicatum ssp. spicatum*), "tister" den växt som har gett ön dess namn !

Stränder

Öns utsatta läge där vågskvalp och isskrap gör stränderna blockrika. Strandzonen är genomgående smal, men på den östra och på den nordvästa sidan är den något bredare. En smal gråalzon utbreder sig innanför den blockrika stranden. I vattenstranden på leriga bottnar växer knappsäv och agnsäv (*Sirpus palustris*, *S. uniglumis*), i de grunda skyddade vikarna växer även gräsnate (*Potamogeton gramineus*), hästsvans (*Hippuris vulgaris*) och strandranunkel (*Ranunculus reptans*).

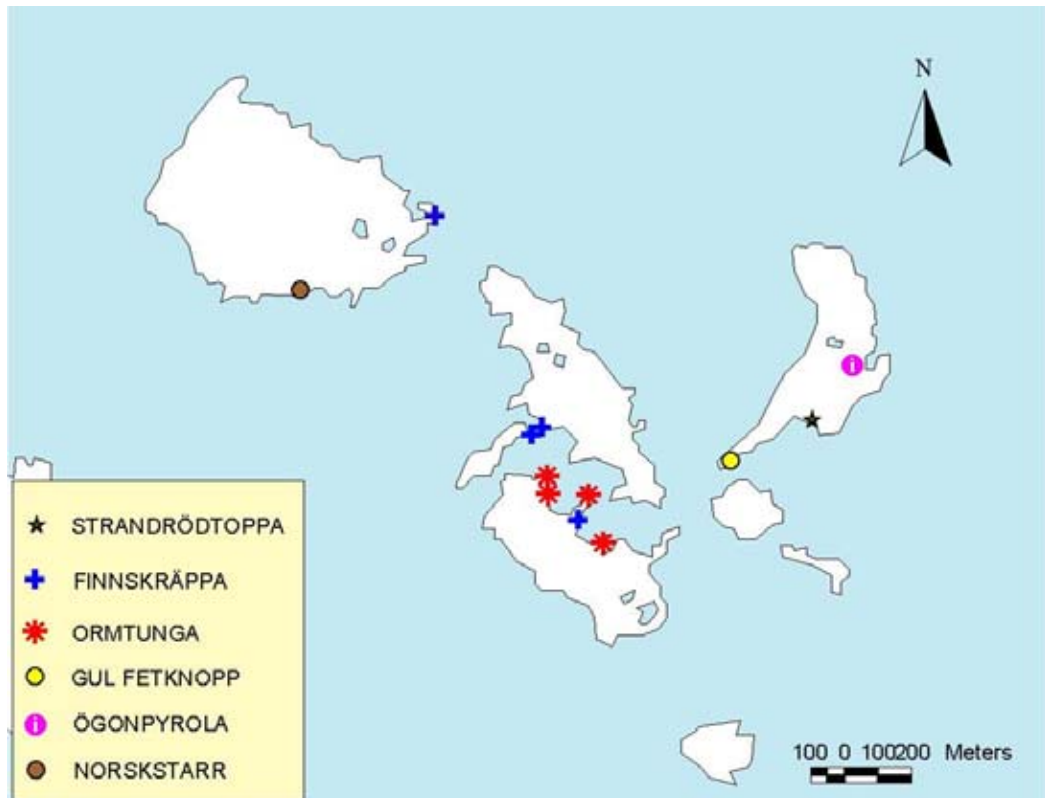
Närmare stranden och i bland ute i vattnet beroende på vattenståndet växer det mycket vackra endemiska gräset gultåtel (*Dechampsia bottnica*). Högre upp på stranden bildar krypven, rödven, storven (*Festuca stolonifera*, *F. capillaris*, *F. gigantea*), Bottenvikssvingel (*Agrostis rubra*), madrör (*Calamagrostis stricta*), kärrspira (*Pedicularis palustris*), topplösa (*Lycimachia thrysifolia*) och norrlandstarr. Nästa växtzon utgörs av enstaka grupper av rörflen (*Phalaris arundinacea*), strandkvanne (*Angelica archangelica ssp. litoralis*), strandglim (*Silene vulgaris ssp. maritima*), strandvänderot (*Valeriana sambucifolia ssp. salina*) och hästskräppa. På den flacka och leriga stranden där mineraljorden är kvar ses blååtel (*Molinea caerulea*), salt- och östersjötåg (*Juncus gerardi*, *J. balticus*), fackelblomster (*Lhytrum salicaria*), klappermolke (*Sonchus arvensis*) och hundstarr (*Carex nigra*).

Lokalt förekommer på Sör-tistersön små vegetationsrika strandängar där det bl a växer liten ärtstarr (*Carex serotina ssp. pulchella*), grönlandsgåsört (*Potentilla anserina ssp. egedii*), havs- och kärrsälting (*Triglochin maritima*, *T. palustris*), gulkämpar (*Plantago maritima*), vattenmåra (*Galium palustre*), strandkrypa (*Glaux maritima*), strand- och klapperögöströst (*Euphrasia bottnica*, *E. frigida var. bottniensis*).

Närmare albården växer renfana (*Tanaacetum vulgare f. vulgare*) och gråbo (*Aretmisia vulgaris var. vulgaris*) och inne i albården är miljön lundartad, täta snår med pors (*Myrica gale*) är vanlig i närheten av albården. Övriga arter är lundgröe (*Poa nemoralis*), hönsbär (*Cornus suecica*), åkerbär (*Rubus arcticus*), grässtjärnblomma (*Stellaria graminea*), åkerfräken (*Equisetum arvense*), rödblåra (*Silene dioica*), hallon (*Rubus ideaus*), kärrvial (*Lathyrus palustris*), kråkvicker (*Vicea cracca*) och mjölkört (*Epilobium angustifolium*). Där marken är fuktigare växer nordbräken (*Dryopteris*

expansa) tillsammans strätta (*Angelica sylvestris*) och sällsynt förekommer lundelm (*Elymus caninus*).

En mindre sandstrand har oftast utbildats inne i vikarna. Här påträffas växter som höstfibbla (*Leontodon autumnalis* var. *autumnalis*), strandråg (*Elymus arenarius*), strandvial (*Lathyrus japonicus* var. *maritimus*) och saltarv (*Honkenya peploides*). Bland sällsyntheterna hittades norrlandsarv (*Viola canina* ssp. *montana*) och smalgröe (*Poa angustifolia*) som oftast växer vid myrstackar.

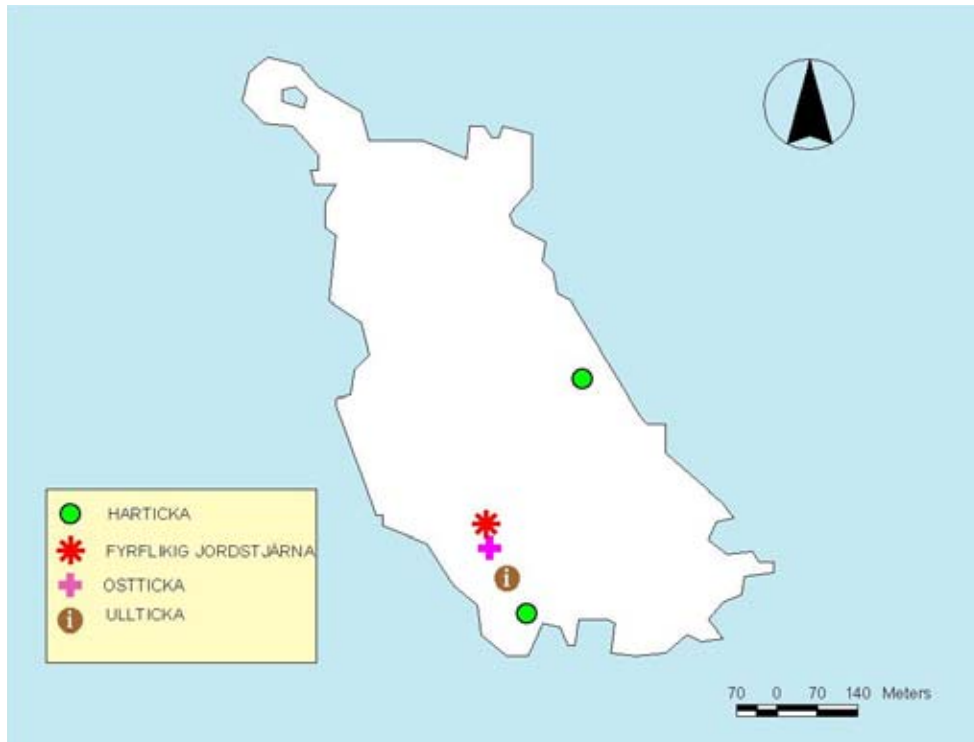

Artlokaler på Norr Tistersön, Sörön, Husören, Lövören.

Kryptogamer

I den orörda granskogen på Sör-tistersön påträffades ett flertal hotade kryptogamer. Det intressantaste området ligger på södra sidan av ön. Inom ett område av ca (2ha) 10 meter från stranden finns en skog där rikligt med lågor av gran och altaigran förekommer. Lågakontinuiteten är ej så kontinuerlig utan här har träden ramlat omkull under vissa perioder, förmodligen i samband med höststormar. På ett stort antal lågor och stående träd växte harticka. På en av de grövre lågorna växte en "enorm" ostticka. Barmattan under de yviga granarna är mäktig, en växtlokal för en av de ovanligare svamparterna av släktet (*Geástrum*). Under en av granarna hittades den för Norrbotten mycket sällsynta fyrflikiga jordstjärnan, (*Geástrum quadrifodium*) som tidigare påträffats i Lustgården genom Birgitta Öster. Sör-tistersön är numera den nordligaste kända växtplatsen för arten. Jordstjärnan har i Sverige en betydligt mera sydlig utbredning, som enligt Holmåsens Svampar (sid. 601) förekommer upp till Gästrikland.

De större skärgårdsöarna är i regel påverkade av skogsbruk, men de mindre av Sörtistersön's storlek kan helt vara opåverkad av skogsbruk. Skärgårdsskogarna är relativt unga jämfört med lapplandsskogarna. Storleken på öarna, öarnas topografi, olika markförhållanden, avsaknad av större bäckar (diken förekommer) och raviner gör att arttypen och sammansättningen blir anorlunda.

Fåglar runt ögruppen Tistersöarna

Storlom	2	Fiskmås	13	Rödvingetrast	8
Gräsand	2	Gråtrut	2	Lövsångare	16
Vigg	13	Havstrut	8	Grönsiska	16
Svärta	2	Silvertärna	8	M.Korsnäbb	2
Knipa	2	Tobisgrissla	2	Tallbit några ex	3
Småskrake	13	Hussvala	14	Dommherre	2
Storskrake	2	Trädpiplärka	8	Kungsfågel	13
Dalripa	13	Ängsplärka	2	Grå flugsnappare	13
Enkelbeckasin	2	Sädesärla	2	Talltita	13
Rödbena	2	Järnsparv	3	Kråka	2
Skogssnäppa	2	Rödhake	13	Korp	2
Grönbena	2	Rödstjört	13	Bofink	3
Roskarl	8	Stenskvätta	16	Bergfink	3
Skrattmås	2	Taltrast	8	Drillsnäppa	8

Artlista över påträffade kärlväxter på Sör-tistersön.

Svenskt namn	Biotop
Revlumner	allmän, skogsmark
Sjöfräken	m.allmän, vattenstrand, kärr
Åkerfräken	allmän, stränder
Skogsbräken	m.allmän, kärr, albården
Ekbräken	m.allmän, fuktig granskog
Gran	allmän
Altaigaran	m.allmän
Tall	sällsynt, ändmoräner, myrkanter
En	m.allmän, ändmoräner, hållmarker
Grönvide	m.allmän, myrar, albården
Vårtbjörk	m.allmän
Gråal	allmän i strandzonen
Pors	allmän i strandzonen
Brännässla	sällsynt, kulturmark, albården
Hästkräppa	m.allmän vid kärr och på stränder
Krypnarv	m.allmän på hållar
Saltarv	m.allmän på sandstrand
Våtarv	sällsynt, stränder

foto Sture W.

Grässtjärnblomma	m.allmän, sandstrand, hållmark
Norrlandsarv	sällsynt i albård
Strandglim	allmän på stränder
Rödblära	allmän i albård

Kabbleka	m.allmän, kärr
Strandranunkel	m.allmän, lerig strand
Revsmörblomma	m.allmän i uttorkat kärr
Smörblomma	m.allmän, albården, kärr
Slätterblomma	allmän på stränder
Skogsvinbär	m.allmän på västra udden
Hägg	sällsynt på västra udden
Rönn	m.allmän i albården
Hallon	m.allmän, hållmarker, blockstrand
Hjortron	allmän i myrmark
Kräkklöver	allmän i myrmark och på stränder

foto Sture W.

Grönlandsgåsört	sällsynt på starndängar
Älgört	m.allmän, albården
Kräkvicker	allmän på stränder
Strandvial	m.allmän på sandig strand
Kärrvial	m.allmän i albården
Rundsileshår	allmän i myrmark
Kärrviol	allmän på stränder
Norrlandsviol	sällsynt på sandstrand
Fackelblomster	sällsynt på stränder
Mjölkört	allmän, albård, stränder, skogsmark
Hästsvans	m.allmän, kärr, grunda vikar
Strätta	m.allmän i albården
Strandkvanne	m.allmän på blockstrand
Kärrdunört	allmän på stränder
Klockpyrola	allmän i albården
Ögonpyrola	sällsynt i fuktig
Björkpyrola	allmän i granskog
Skavattram	allmän i myrmark
Lingon	allmän i granskog
Odon	allmän i myrmark

Blåbär	allmän i granskog
Tranbär	allmän i myrmark
Nordkråkbär	allmän i granskog
Topplösa	allmän på stränder
Skogsstjärna	allmän i granskog
Strandkrypa	m.allmän på stränder
Frossört	sällsynt på stränder
Strandögontröst	sällsynt på strandängar
Klapperögontröst	sällsynt på strandängar
Kärrespira	allmän på stränder
Dybladbra	sällsynt i kärr
Gulkämpar	m.allmän på stränder
Vattenmåra	allmän på stränder
Dvärgmåra	sällsynt i kärr
Linnea	allmän i granskog
Strandvänderot	allmän på stränder
Renfana	m.allmän i albården
Gråbo	m.allmän i albården
Höstfibbla	m.allmän på sandiga stränder
Klappermolke	allmän på stränder
Fjälligelknopp	m.allmän i kärr
Plattbladig igelknopp	sällsynt i kärr
Havssälting	allmän på stränder
Kärresälting	m.allmän på stränder
Gräsnate	m.allmän i vattenstranden
Rostnate	m.allmän i kärr
Gäddnate	m.allmän i kärr
Trådnate	sällsynt i vattenstranden
Vass	m.allmän i kärr
Rörflen	m.allmän på stränder
Rödven	allmän på stränder
Krypven	allmän på stränder
Storven	sällsynt på stränder
Madrör	allmän på stränder
Tuvtåtel	m.allmän på kullturmark
Gultåtel	m.allmän på blockstranden
Kruståtel	allmän i granskog

foto Sture W.

Bergslok	sällsynt i albården
Blåtåtel	m.allmän på stränder
Smalgröe	sällsynt nära albården på sandig torr mark
Lundgröe	m.allmän i albården
Bottenvikssvingel	allmän på stränder
Fårsvingel	m.allmän på hållmark
Lundelm	sällsynt i albården
Strandråg	m.allmän på sandiga stränder
Ullsäv	sällsynt i myrmark
Tagelsäv	sällsynt i myrmark
Knappsäv	allmän i vattenstranden
Agnsä	allmän i vattenstranden
Nålstarr	sällsynt på myrmark
Strängstarr	m.allmän i myrmark
Repestarr	sällsynt i rikare
Gråstarr	allmän vid kärr och stränder
Nickstarr	sällsynt på hållmark
Hundstarr	allmän på stränder
Norrlandsstarr	allmän på stränder
Liten ärtstarr	sällsynt på strandängar
Sumpstarr	allmän på myrmark
Dystarr	m.allmän på myrmark
Flaskstarr	allmän på myrmark och kärr
Östersjötåg	m.allmän på stränder
Salttåg	m.allmän på stränder
Myrtåg	m.allmän på stränder
Säterfryle	sällsynt på kulturmark
Vårfryle	m.allmän i granskog

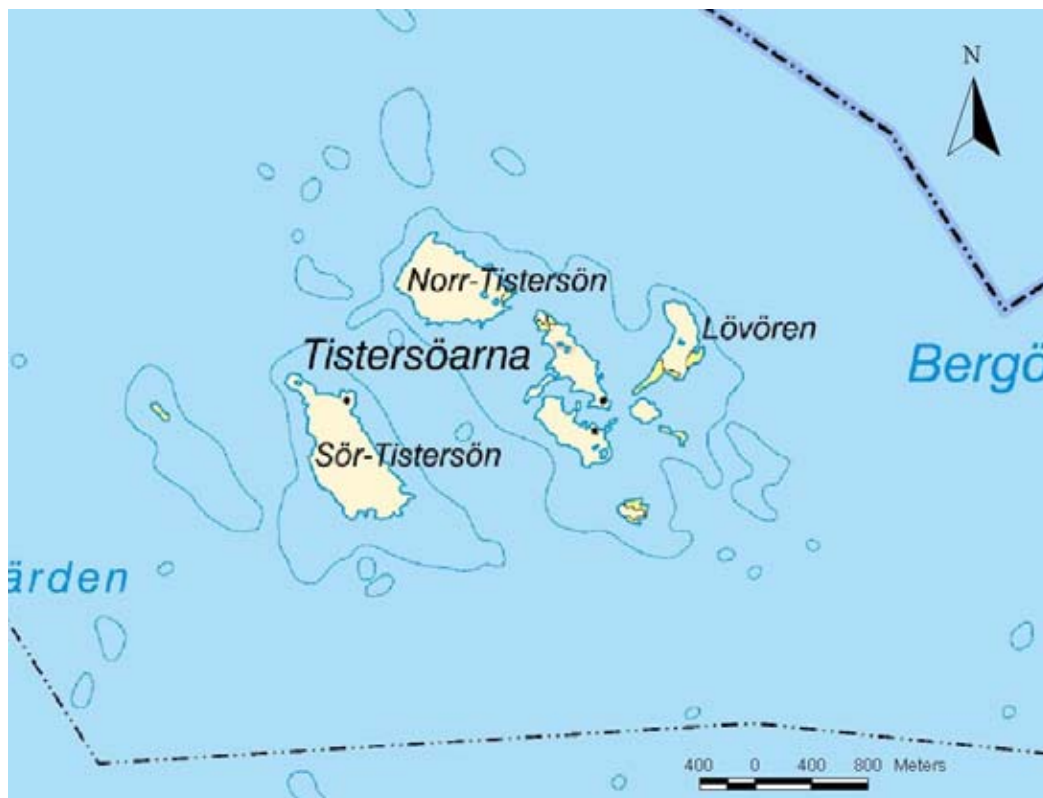
Norr-Tistersön

Plats

Norr-Tistersön är belägen i Bockö- och Bergöfjärden i Luleås norra skärgård. Norr-Tistersön tillhör en samlad ögrupp på sju öar. Ön saknar bebyggelse.

Kartblad: 25M Kalix SV ekonomruta 1b-c

Koordinat (RAK) 7304.00/1809.900

Inventeringsdatum

Norr-Tistersön besöktes och inventerades den 5 juli. Tidigare inventering, se Sör-Tisteren.

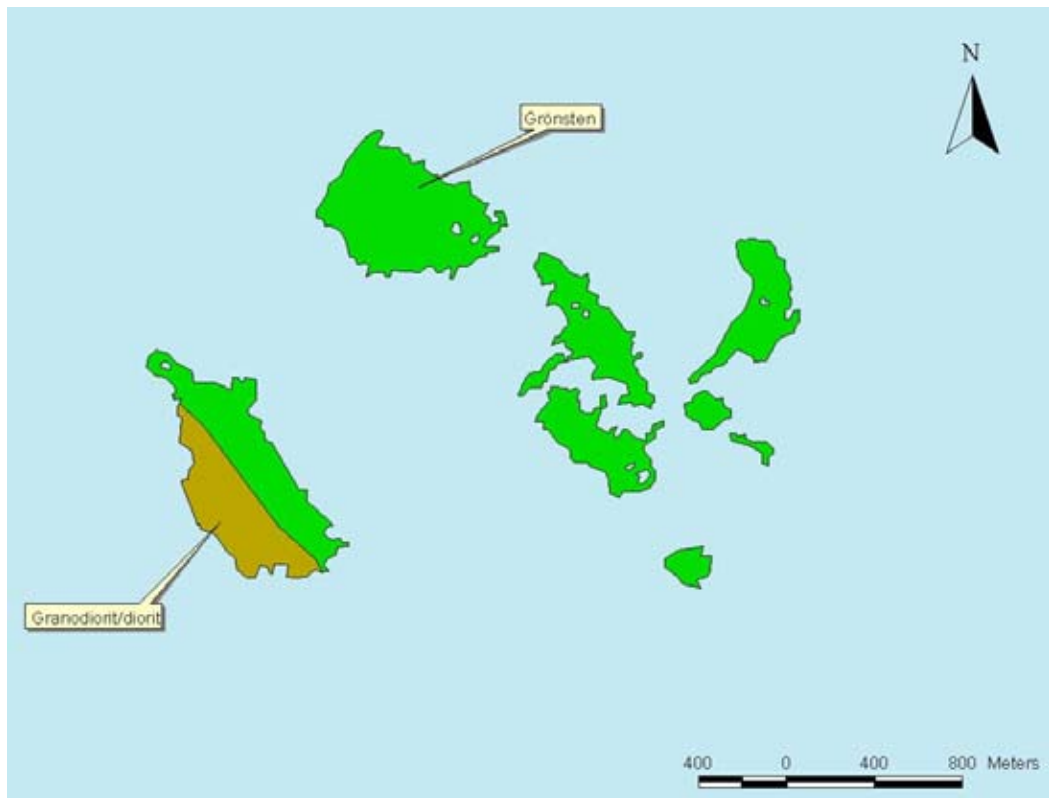
Allmän beskrivning

Norr-Tister en ö på ca 30 ha landyta varav 25 ha produktiv skogsmark (ÖSI skogsvårdsstyrelsen). Norr-Tistersön är den ö som ligger nordligast. Ön som har en relativt rund form men med en något avsmalnande östsidan. Små uddar och vikar bryter av den så enhetliga strandlinjen runt ön och på östra sidan finns en mindre lagun. Profilen är mycket låg, ön reser sig endast 7-8 m över havet. Ytan är svagt kuperad, moränen är normalblockig, med lokala blockrika ändmoränryggar. Högsta punkten återfinns på öns västra sida. Utspridda, med övervikt på den sydöstra sidan förekommer små myrar och tre mindre kärr. Ständerna är blockrika vilket försvårar ilandstigningen, skall man gå iland på ön är södra sidan att föredra, genom att den är mera skyddad. På den östra sidan finns ett intressantare strandparti, skyddad från östliga- och sydliga vindars påverkan.

Innanför strandzonen finns smal och gles zon av gråal. Skogen domineras av gran med insprängda björkar.

Geologi

Berggrundskartan över Norrbotten visar att berggrunden över ön består av basiska vulkaniter: agglomerat och andesiter. Berggrundsblottningar saknas.

Kvartärgeologi

Den pålagrade, svagt svallade moränen är normalblockig. Hällmarker och klapperstensfält förekommer inte på den flacka ön. Genom öns utsatta läge påverkas stränderna hårt av is- och vågrörelser.

Biotopbeskrivning

Översiktlig beskrivning över öns samtliga bitoper: skog, myr, kärr och ständer.

Skogsmark

Gran (*Picea abies*) samdominerar med altaigran (*P. abies spp. obovata*) bygger upp barrskogen på ön. Granskogen är något glesare än den på Sör-Tistern beroende på plockhuggning och att vindfällerna har tagits hand om. Vissa mindre delar ser mera orörda ut, där även ett antal lågor ligger kvar. Insprängd i granskogen ses glasbjörk (*Betula pubescens*). Gråal (*Alnus incana*) och enstaka rönnar (*Sorbus acuparia*) bildar strandskogen runt ön. En svag lövridå med gråal, glasbjörk och grönvide (*Salix phylisifolia*) finns i anslutning till myrarna. Kärret på öns södra sida omges av en tätare sumpartad skog av gråal.

Myrar och kärr

På öns östligare del finns fyra myrområden, samtliga av fattigt typ. På öns södra och östra sida finns tre mindre kärr. Det norra kärret ligger i anslutning till en myr.

Praktvitmossa, en av fattigmyrens vanligaste art, foto Sture W.

Stränder

En smal blockrik strandzon omger ön. På östra sidan är strandzonen bredare och genom sitt mera skyddade läge är växtligheten rikare. Här finns även en mindre lagun. Runt lagunen är inslaget av finmaterial större och där leriga bottnar med sandiga och grusiga kanter, som skapar underlag för ett flertal intressanta växtarter.

Floran

På Norr-Tistersöns finns det ett stort antal biotoper som skogar, myrar, kärr, block- och strandängar. Naturliga miljöer där ca 110 kärlväxter påträffades, vilket får ses som en låg siffra för en ö med så många olika biotoper. Fyndet av finnskräppa (*Rumex pseudonatronatus*) får ses som den finaste upptäckten.

Skog

Någon större artrikedom förekommer inte men lokalt kan en rikare växtlighet med ögonpyrola (*Moneses uniflora*) och spindelblomster (*Listera cordata*) uppträda, och då oftast i öppningar där skogen har urglesnat genom vindfällan. Granskogens växtlighet domineras av blåbär (*Vaccinium myrtillus*), nordkråkbär (*Empetrum nigrum ssp. hermaphroditum*), revlumner (*Lycopodium annotinum*), linnea (*Linnea borealis*), kruståtel (*Dechampsia flexuosa*). Vid fuktigare mark ses ekbräken (*Gymnocarpium dryopteris*), odon (*Arctostaphylos uva-ursi*), och vårfryle (*Luzula pilosa*). Trädskiktet

utgörs av gran, altaigran, glas- och vårtbjörk (*Betula verrucosa*) med ett mindre inslag av rönn och asp (*Populus tremula*).

Myrar och kärr

På den södra sidan av ön finns tre mindre myrar av fattigtyp. Här finner vi växter som flaskstarr (*Carex rostrata*), sumpstarr (*C. magellanica*), dystarr (*C. limosa*), ängsull (*Eriophorum angustifolium*), kärrull (*E. gracile*), dvärgtranbär (*Vaccinium microcarpum*), skvattram (*Ledum palustre*), rosling (*Andromeda polifolia*), rundsilesår (*Drosera rotundifolia*), kråklöver (*Potentilla palustris*), vattenklöver (*Menyanthes trifoliata*) och hjortron (*Rubus chamaemorus*). Kärren och myrarna kantas av en gles lövridå med gråal och grönvide.

På södra sidan av ön helt nära stranden finns ett mindre kärr med starr- och vassvegetation. Kärrret omges av en tät gråalzon, med en frodig porsvegetation (*Myrica gale*). Ute i vattnet växer gäddnate (*Potamogeton natans*) och hästsvans (*Hippuris vulgaris*) tillsammans med svalting (*Alisma plantago-aquatica*). Enstaka tuvor med norskstarr (*Carex mackenziei*) på den södra kanten av kärrret är den mera ovanliga arten. Vanligare är gråstarr, stylvstarr, norrlandstarr och sumpstarr (*Carex cannescens*, *C. nigra* var. *junsella*, *C. aquatica*, *C. magellanica*). Runt kärrret växer enstaka tuvor av skogsfråken (*Dryopteris carthusiana*).

Stränder

Öns utsatta läge gör stränderna blockrika. Strandzonen är genomgående smal. Runt ön finns ett flertal utskjutande stenuddar (ändmoräner). På den östra sidan finns en intressant lagun där de leriga bottenarna torkar ut vid lågvatten. Klappersten och grus bygger upp strandzonen runt lagunen. Vid inventeringstillfället hade delar av lagunen torrlagts varvid en rik och intressant flora kommit upp.

På de lerigare bottenarna växte en tät matta av nålsäv (*Elocharis acicularis*) tillsammans med den sällsynta fyrlingen (*Crassula aquatica*), en oansenlig liten rackare. Uppe på klapperstensstranden växte fackelblomster (*Lythrum salicaria*), strandveronika (*Veronica logifolia*) och för första gången i Luleå kommun hittades några ex av finnskräppa (*Rumex pseudonatronatus*), tidigare noterad från Haparanda sandskär. I övrigt påträffades samma arter som på Sör-Tistern.

Kryptogamer

Granskogen på Norr-Tistersön är på flera ställen genomhuggen. Plockhuggning tillsammans med uttag av vindfallen skog har bidragit till att den skogliga kontinuiteten starkt har förändrats. Vi noterade ej några gammelskogens kryptogamer på Norr-Tistersön.

Arlista över påträffade kärleväxter på Norr-Tistersön

Svenskt namn	Biotop
Revlumner	allmän, skogsmark
Sjöfräken	m.allmän, kärr
Åkerfräken	allmän, stränder
Skogsbräken	sällsynt, myrskog
Ekbräken	m.allmän, fuktig granskog
Altaigran	allmän
Tall	m.allmän, spridd
En	allmän, torr mark
Grönvide	m.allmän, myrkanter
Jolster	m.allmän, albården, myrk.
Asp	sällsynt, skogsmark
Pors	allmän, albård
Gråal	allmän, strandskog, myrk.
Hästkräppa	m.allmän, vattenstranden
Finnskräppa	sällsynt vid östra sidan, klapperstrand
Källört	sällsynt, lerig strand
Saltarv	m.allmän, sandstrand
Grässtjärnblomma	m.allmän, albården
Skogstjärnblomma	m.allmän, albården, sandig mark
Strandglim	allmän, blockstrand
Nordnäckros	sällsynt, kärr
Kabbleka	m.allmän, kärr
Strandranunkel	m.allmän, lerig strand
Sylört	sällsynt, lerig vattenstrand
Kärrbräsa	sällsynt, lerig strandäng på östra sidan Bergkårel
sällsynt, grusig strand	
Fyrling	sällsynt, lerig strandäng på östsidan
Slätterblomma	m.allmän, strandängar
Rönn	m.allmän, albården
Åkerbär	allmän, albården
Hjortron	m.allmän, myrar
Hallon	allmän, grusiga blockstränder
Kräkklöver	allmän, stränder
Grönlandsgåsört	m.allmän, strandäng
Älgört	m.allmän, albården
Kräkvicker	allmän, blockstränder
Strandvial	m.allmän, sandstränder

Kärrvial	m.allmän, albården
Rundsileshår	m.allmän, myrar
Kärrviol	allmän, stränder
Fackelblomster	sällsynt, strandängar
Mjölkkört	allmän, albården
Hästsvans	m.allmän, kärr
Hönsbär	allmän, albården, myrkanter
Strätta	m.allmän, albården
Strandkvanne	m.allmän, blockstränder
Ögonpyrola	sällsynt, fuktig granskog
Skvattram	m.allmän, myrar
Rosling	m.allmän, myrar
Lingon	m.allmän, skogsmark
Blåbär	allmän, skogsmark
Tranbär	m.allmän, myrar
Dvärgtranbär	m.allmän, myrar
Nordkråkbär	allmän, skogsmark
Topplösa	allmän, stränder
Skogsstjärna	allmän, skogsmark
Strandkrypa	m.allmän, lerig strandängar
Vattenklöver	m.allmän, kärr
Smålanke	sällsynt, leriga stränder
Strandveronika	sällsynt, strandängar på östsidan
Ängskovall	m.allmän, albård, skog
Skogskovall	m.allmän, skog, albård
Strandögontröst	m.allmän, strandägar, östsidan
Klapperögontröst	m.allmän, strandängar, östsidan
Kärrspira	allmän, stränder
Gulkämpar	m.allmän, leriga stränder
Vattenmåra	allmän, stränder
Linnea	m.allmän, skogsmark
Strandvänderot	allmän, stränder
Gråbo	m.allmän, albården
Höstfibbla	m.allmän, strandängar
Klappermolke	allmän, stränder
Dvärgigelknopp	sällsynt, kärr
Havssälting	allmän, leriga stränder
Kärrsälting	allmän, leriga stränder
Gäddnate	m.allmän, kärr
Vass	m.allmän, kärr

Rörflen	m.allmän, stränder
Krypven	allmän, stränder
Madrör	allmän, stränder
Tuvtåtel	sällsynt, albården
Gultåtel	m.allmän, vattenstranden
Kruståtel	m.allmän, skogsmark
Blåtåtel	m.allmän, stränder, myrar
Smalgröe	sällsynt, nära albården
Lundgröe	m.allmän, albården
Bottenvikssvingel	allmän, stränder
Fårsvingel	m.allmän, torr mark
Lundelm	sällsynt i albården
Strandråg	m.allmän, sandstränder
Ängsull	m.allmän, myrar
Tuvull	m.allmän, myrar
Nålsäv	sällsynt, lerig strandäng på östsidan
Knappsäv	allmän, vattenstranden
Agsäv	allmän, vattenstranden
Taggstarr	m.allmän, myrar
Norskstarr	sällsyn, kärr, sydsidan
Gråstarr	allmän, myrar, kärr, strand
Styltstarr	m.allmän, kärr, myrar
Norrlandstarr	allmän, stränder, kärr
Sumpstarr	allmän, myrar, kärr
Dystarr	m.allmän, myrar, kärr
Flaskstarr	allmän, kärr, myrar
Trådtåg	m.allmän, kärr, myrar, strand
Östersjötåg	m.allmän, stränder
Salttåg	m.allmän, stränder
Vårfryle	m.allmän, skogsmark
Spindelblomster	sällsynt, fuktig skogsmark

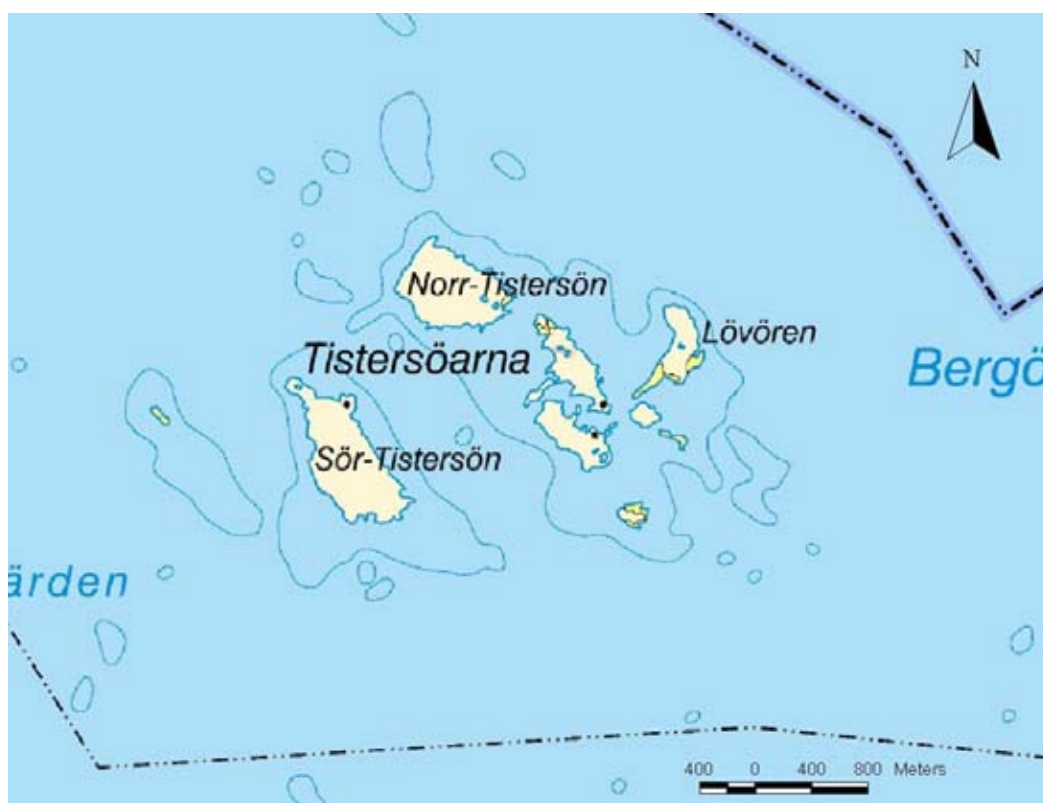
Lövören

Läge

Lövören är den östligaste ön inom ögruppen Tistersöarna. Belägen i Luleås norra skärgård på västra sidan av Bergöfjärden. Lövören tillhör en samlad ögrupp på sju öar. På södra delen av ön finns en stuga, med en väl tilltagen brygga.

Kartblad: 25M Kalix SV ekonomruta 1c

Koordinat (RAK) 7308.500/1811.400

Inventeringsdatum

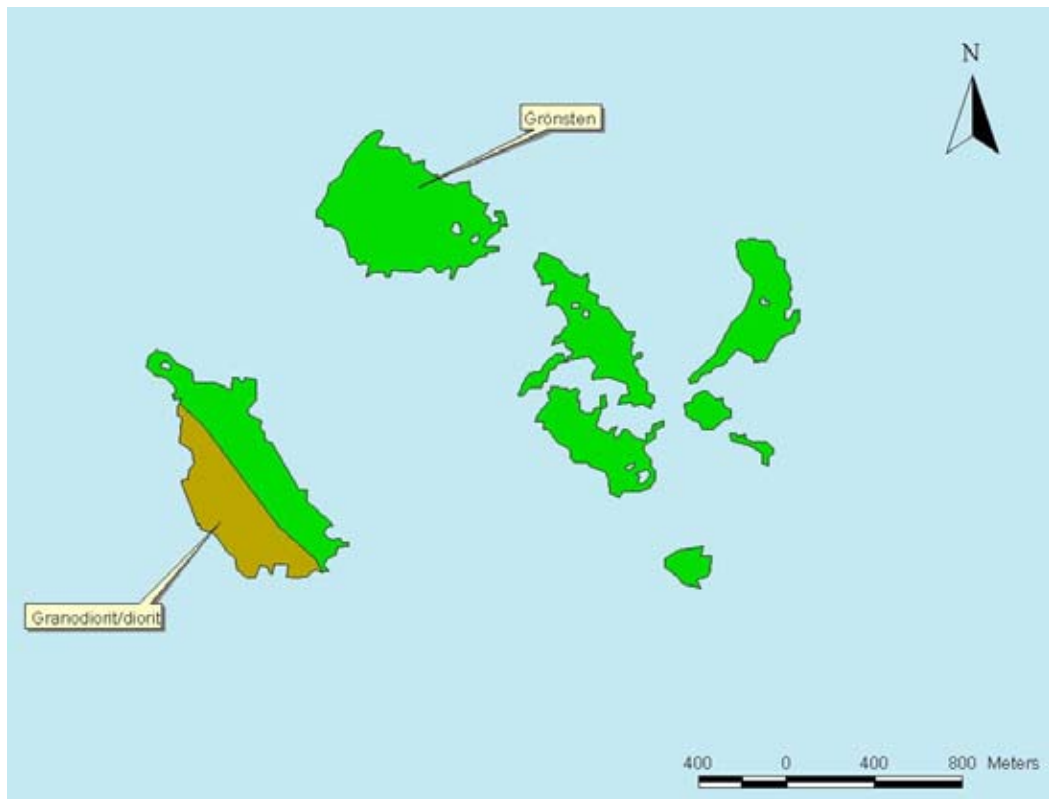
Lövören besöktes och inventerades den 5 juli. Tidigare inventering, se Sör-Tistern.

Allmän beskrivning

Ön har formen likt en "pistol" där "kolven" ligger vid öns nordligaste del och där sydspetsen utgör "pistolpipan". Öns centrala del "magasinet" ligger över en mindre höjd, där öns enda barrskog ligger. Vid "hanen" finns en vacker strandäng. Stora klapperstensfält utbreder sig över norra "kolven" och södra "pipan". En mycket vacker ö med torra blockrika marker där det rikligt med enbuskar och skogsvinbär växer. Ett flertal fornlämningar på norra delen tyder på att ön utnyttjats av fiskare tidigare. Vi hittade både giströsen och spår efter en byggnad.

Geologi

Berggrunden består av grönstenar förmodligen agglomerat och andesiter.

Kvartärgeologi

Som de flesta av öarna i Luleå skärgård består Lövören av morän som avsatts av inlandsisen. Se vidare beskrivning av Sörön. Ön saknar berggrundsblottningar. Ett större klapperstensfält finns över öns nordvästra sida. En blockrik rygg (ändmorän) utbreder sig över den södra delen i närheten av stugan.

Biotopbeskrivning

Översiktlig beskrivning av öns samtliga biotoper: skog och stränder. Våtmarker saknas på ön och vid fiskestugan finns inslag av kulturmark .

Skogsmark

En mindre skog finns över öns centrala del, gran tillsammans med altaigran dominerar med inslag av vårtbjörk (*Betula pendula*). Det torra markskiktet domineras av nordkråkbär (*Empetrum nigrum ssp. hermaphroditum*). Gråal (*Alnus incana*) tillsammans med rönn (*Sorbus acuparia*) bildar en smal strandskog runt ön. En bredare lövridå med gråal, glasbjörk (*Betula pubescens*) och grönvide (*Salix phylisifolia*) finns i anslutning till strandängarna på öns östra och norra sida.

Myrar och kärr

Våtmarker saknas på ön

Stränder

Strandzonen är genomgående smal och blockrik. På öns östra sida vid "hanen" finns en intressant lagunbildning, öppen mot havet, intill ligger en mindre avsnörd lagun. Lagunernas leriga botten hyser intressanta vattenväxter. Runt lagunerna utbreder sig sten- och klappergrusstränder med en variationsrik flora. Söder härom innan ön smalnar av finns en bred, artrik strandäng.

Floran

Totalt påträffades 85 olika kärlväxter på Lövören. Bland de ovanligare kan nämnas strandrödtoppa (*Odontites litoralis ssp. litoralis*), en strandbunden växt som kräver finare strandängar. Norskstarr (*Carex mackenziei*), gul fetknopp (*Sedum acre*) och bergkärel (*Erysimum hieracifolium*) var andra. Lövören är den ö i Tistersögruppen som hyser hyser den största förekomsten av skogsvinbär (*Ribes spicatum ssp. spicatum*).

Skog

Öns enda skog, av S2-typ domineras av gran och altaigran. En mindre, gles vindpinad tallskog tillsammans med dungar av glas- och vårtbjörk (*Betula pubescens*, *B. verrucosa*) finns på norra sidan av ön. Rönn (*Sorbus aucuparia ssp. aucuparia*) och kryphägg (*Prunus padus*) påträffas sällsynt. Utspridda enbuskar ses över hela ön men som fläckvist kan uppträda rikligt. Markskiktet domineras av blåbär (*Vaccinium myrtillus*) och nordkråkbär (*V. hermaphroditum*) tillsammans med revlumner (*Lycopodium annotinum*), kruståtel (*Deschampsia flexuosa*) och fårsvingel (*Festuca ovina*). Låga buskar av skogsvinbär växer på den grova moränryggen i närheten av stugan och till klapperstensområdet på öns norra sida. På denna sida, i tät granskog med fuktsvackor hittades ögonpyrola (*Moneca uniflora*) och spindelblomster (*Listera cordata*).

Stränder

En genomgående smal och blockrik strandzon förekommer runt ön. Ett flertal utskjutande steniga uddar, ändmoränryggar, finns på södra sidan av ön. På den östra sidan finns lagunliknande bildningar som vid lågvatten delvist torkar ut. Klappersten och grusmarker omger lagunerna. Vid inventeringstillfället hade delar av den havsnära lagunens torrlagts. Området i och runt lagunen var rik på olika växter.

På de leriga torrlagda bottenarna växte en tät matta av nålsäv (*Eleocharis acicularis*) tillsammans med den sällsynta fyrlingen (*Crassula aquatica*), en oansenlig liten ört som är lätt att förbigå. Uppe på klapperstensstanden växte fackelblomster (*Lythrum salicaria*), strandveronika (*Veronica logifolia*), strandkvanne (*Angelica archangelica ssp. litoralis*) och finnskräppa (*Rumex pseudonatronantus*).

Kryptogamer

Några ovanligare kryptogamararter noterades ej i den lilla skog av gran och löv som förekommer på ön. Albården genomfördes även.

Artlista över kärlväxter påträffade på Lövören.

Svenskt namn	Biotop
Plattlummer	sällsynt, torr klapperstensmark
Gran	allmän
Altaigran	m.allmän, spridd
Tall	m.allmän
En	allmän
Grönvide	m.allmän, albården
Pors	allmän, albården
Vårtbjörk	m.allmän, albården, skogsmark
Gråal	allmän
Hästkräppa	m.allmän, stränder
Bergsyra	m.allmän, kulturmark
Grästjärnblomma	m.allmän, kulturmark, albården
Norrlandsarv	m.allmän, albården
Strandglim	allmän, stränder
Sylört	sällsynt, lerig strand
Bergkärel	sällsynt, grusig strand
Gul fetknopp	sällsynt, grusig strand, sydsidan
Slätterblomma	allmän, stränder
Skogsvinbär	allmän, klapperängar
Hägg (kryphägg)	sällsynt, klapperfält,
Rönn	m.allmän, albården
Åkerbär	allmän, albården
Stenbär	m.allmän, klapperfält
Smultron	m.allmän, grusiga klapperfält
Kråkklöver	allmän, stränder
Grönlandsgåsört	m.allmän, stränder
Älgört	m.allmän, albord
Kräkvicker	allmän, stränder
Kärrvial	m.allmän, albården
Kärrviol	allmän, stränder
Fackelblomster	sällsynt, strandäng
Mjölkört	m.allmän, albord, stränder, klapperfält
Hönsbär	allmän, albården

foto Länsstyrelsen i Norrbotten

Strandkvanne	m.allmän, blockstrand
Klotpyrola	m.allmän, albården
Björkpyrola	m.allmän, albården, klapperfält
Skvattram	m.allmän, klapperfält
Lingon	allmän, skogsmark
Blåbär	m.allmän, skogsmark
Nordkråkbär	allmän, skogsmark
Topplösa	m.allmän, stränder
Skogsstjärna	m.allmän, albord, skogsmark
Strandkrypa	m.allmän, strandängar
Smålánke	sällsynt, vattenstranden
Strandögontröst	m.allmän, strandäng
Strandrödtoppa	sällsynt, strandäng
Kärnspira	allmän, stränder
Vattenmåra	allmän, stränder
Strandvändrot	allmän, stränder
Röllika	m.allmän, kulturmark
Renfana	m.allmän, albården
Gråbo	m.allmän, albården
Höstfibbla	m.allmän, kulturmark, stränder
Klappermolke	allmän, stränder
Ogräsmaskros	sällsynt, kulturmark
Havssälting	allmän, stränder
Kärnsälting	allmän, stränder
Gräsnate	sällsynt, vattenstranden
Ålnate	allmän, havet
Vass	sällsynt, stränder
Rörflen	m.allmän, stränder
Rödven	m.allmän, stränder
Storven	m.allmän, stränder

Krypven	m.allmän, stränder
Gultåtel	m.allmän, stränder
Kruståtel	m.allmän, skogsmark
Blååtel	m.allmän, stränder
Ängsgröe	sällsynt, kulturmark
Lundgröe	m.allmän, albården
Bottenvikssvingel	m.allmän, stränder
Fårsvingel	m.allmän, klapperfält, kulturmark
Lundelm	sällsynt, albården
Strandråg	m.allmän, sandstrand
Nålsäv	sällsynt, lerig strandäng
Knappsäv	allmän, vattenstranden
Agsäv	allmän, vattenstranden

foto Sture W.

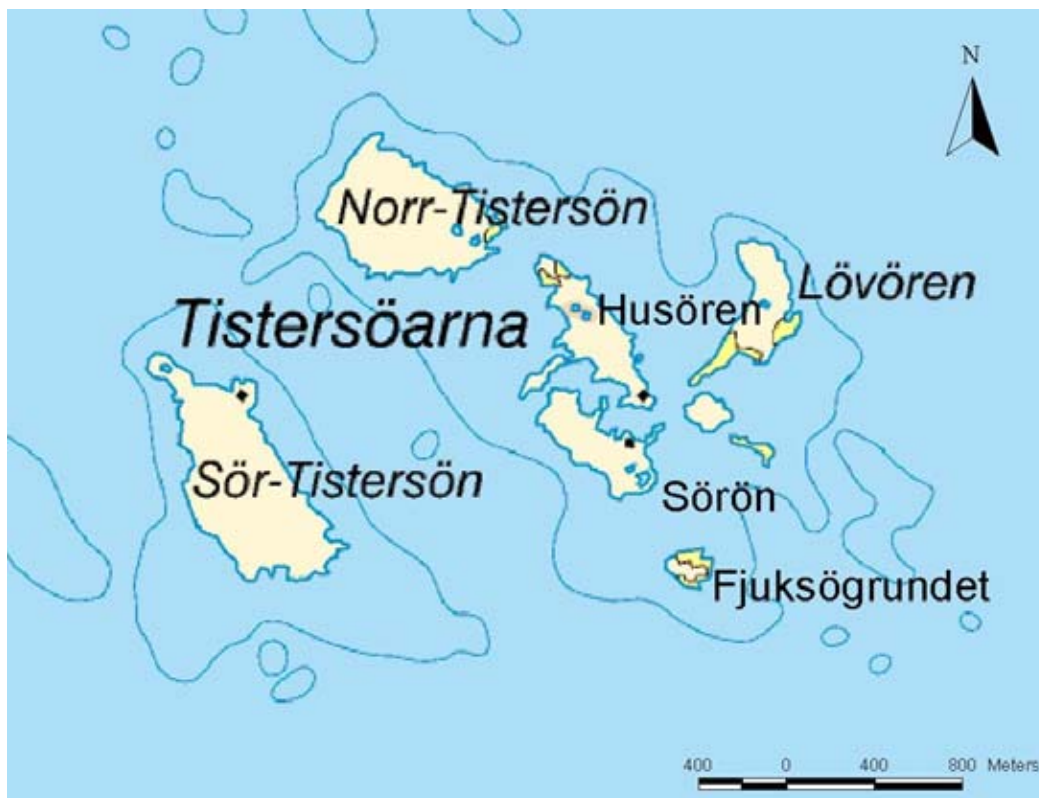
Norskstarr	sällsynt, strandäng
Hundstarr (tuvad)	allmän, stränder
Styltstarr	sällsynt, stränder
Liten ärtstarr	m.allmän, strandäng
Östersjötåg	m.allmän, stränder
Salttåg	m.allmän, stränder
Myrtåg	sällsynt, stränder
Spindelblomster	sällsynt, fuktig skog

Sörön

Läge

Sörön är belägen i Tistersöfjärden i Luleås norra skärgård. Sörön tillhör en samlad ögrupp på sju öar.

Kartblad: 25M Kalix SV ekonomruta 1c
Koordinat (RAK) 7308.000/1810.600

Inventeringsdatum

Sörön besöktes och inventerades den 6 juli.

Allmän beskrivning

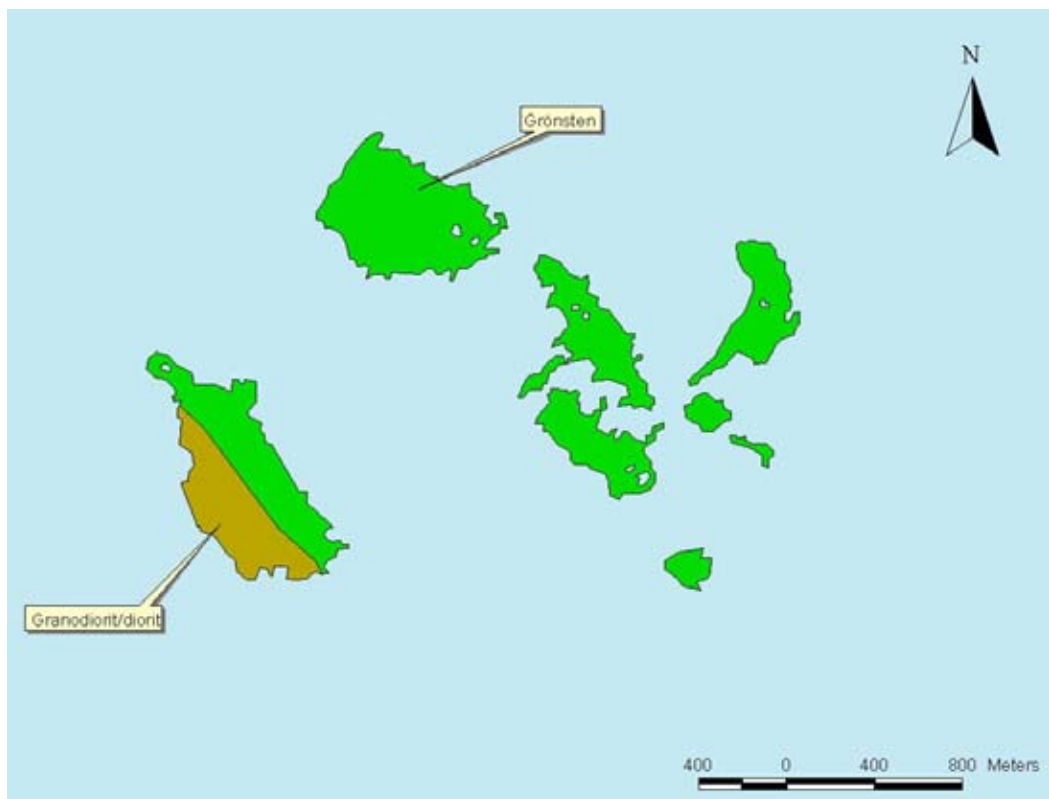
Sörön har en landyta på ca 12 ha. Ön ligger söder om Husören. Genom landhöjningen kommer öarna inom snar framtid att utgöra en enda ö. I samband med lågvatten kan man redan nu vada mellan öarna. En mindre muddring har utförts på västra sidan av ön. Här har en kanal grävts mellan Sörön och Husören så att med båt skall kunna ta sig in till lagunen. På östra sida i anslutning till öns enda fritidsstuga har muddringsmassor placerats på stranden.

En 6-8 m hög ö med östvästlig, rektangulär sträckning, med en relativt jämn sydsida men där nordsidan är mera oregelbunden. På norra sidan skjuter parallella ändmoränryggar ut i den grunda lagunbildningen mellan Sörön och Husören. Genom tjäl-skjutning skapas på ändmoränryggarna öppna ytor för konkurrenssvaga växter. En variationsrik och

ovanlig växtlighet förekommer här. Öns två högsta punkter utgörs av blockrika ändmoränryggar. Strandzon är smal och blockrik på den södra, västra och på östra sidan. En mindre lagun har utbildats här. Norra sidan mot lagunen är stränderna lerigare med en finblockigare sammansättningen.

Geologi

Berggrunden utgörs av basiska vulkaniter: agglomerat och andesiter. Bergarten är närmare beskriven från Sör-Tistern. Den basiska berggrunden (grönsten) ger en svag antydning till en rikare växtlighet.

Kvartärgeologi

Som de flesta av öarna i Luleå skärgård består Sörön av morän som avsatts av inlandsisen. När dessa moränryggar började höja sig ur havet utsattes de för vågornas svallning. Moränen sorterades till klapper, grus, sand och finare jordarter. I flackare eller mer skyddade lägen finns i regel de finare sedimenten avsatta. Krönen av de flacka moränryggarna lyftes upp ur havet som långsträckta grundbankar och med tiden som långa öar. Vågorna fick därigenom stora möjligheter att erodera och transportera bort finare material från moränen. Grövre material som sten och grovt grus kastades upp av bränningarna över vattenlinjen och anhopades som strandvallar (From, E. 1965).

Flera parallella ändmoränryggar skjuter ut i lagunen på norra sidan av ön. Ryggarna har bildats på havsbotten framför den tillbakaryckande iskanten. Varje rygg representerar olika avsmältningskeenden i samband med isens tillbakadragande.

Biotopbeskrivning

På Sörön förekommer ett flertal intressanta biotoper vilka nedan utförligare beskrivs.

Skogsmark

Gran (*Picea abies*) tillsammans med altaigran (*Picea abies ssp. obovata*) bygger upp öns skog. Skogen, en S2-skog är tät och vidvuxen med ett visst inslag av glasbjörk (*Betula pubescens*). Plockhuggning och borttagande av vindfällan har brutit den skogliga kontinuiteten på ön. På östra sidan i närheten av fritidsstugan finns en grovvuxen, tät och yvig granskog i vilken det fortfarande finns ett fåtal grova vindfällan kvar. På de höga väl-dränerade ändmoränryggarna, glesst beskogad av gran finns en rik enrisvegetation tillsammans med en intressant växtlighet. Gråal (*Alnus incana*) och enstaka rönnor (*Sorbus acuparia*) bildar en smal strandskog runt ön. Markskiktet domineras av frisk blåbär-nordkråkbärsris-typ (*Vaccinium myrtillus* och *Empetrum nigrum ssp. hermaphroditum*).

Myrmark

Öns storlek och form ger inte plats för några större myrar. En mindre avlång myr finns söder om fritidsstugan. Myren är av fattigtyp hyser en rik ängsullvegetation (*Eriophorum angustifolium*).

Stränder

Öns utsatta läge med vågskvalp och isskrap ger en blockrik strandzon. Finare material som lera, sand och grus sköljs längre ut i havet eller avsätts i skyddade vikar. En smal blockrik strandzon omger öns södra, västra och östra sida. På östsidan finns en intressant lagunbildning med rik växtlighet. På norra sidan av ön i anslutning till den stora lagunen uppträder parallella ändmoränryggar. Sammansättningen i ryggarna består av ett lerigt/grusigt och småblockigt material med en rik och varierande flora. Vattenfloran är intressant i den grunda lagunen som till stor del beror på den leriga bottensammansättning.

Floran

Växtligheten på Söröns strandängar och på de strandnära frodiga bottenarna är intressanta och som ger en varierande och rik artsammansättning. Växter som ormtunga, finnskräppa (*Rumex pseudonatronatus*) och hårmöja (*Ranunculus confervoides*) är oftast ovanliga på de botteniska strandängarna men trivdes bra här. Ormtungan var tidigare känd från ön genom Länsstyrelsens översiktliga inventering. Totalt påträffades 89 arter på ön.

Ormtunga, foto Sture W.

Skog

Ett 20-tal kärlväxter påträffades i granskogen. Ingen av arterna visar att någon rikare miljö förekommer. En bidragande orsak till det låga artantalet är nog den täta och yviga granskogen.

Myrar och kärr

På den östra sidan finns en mindre myr som bla hyser ängsull, tuvull (*Eriophorum vaginatum*), sumpstarr, gråstarr (*Carex magellanica*, *C. cannesens*) och tranbär (*Vaccinium oxycoccos*). I ett uttorkat skogskärr sydöst om myren hittades bl a revsmörblomma (*Ranunculus repens*), gulkavel (*Alopecurus aequalis*) topplösa (*Lycimacia trifoliata*) och dvärgmåra (*Galium trifidum*).

Stränder

Strandängens mest intressanta art ormtungan (*Ophioglossum vulgatum*) var tidigare rapporterad från Sörön, vi kunde konstatera att den fortfarande växte kvar i stor mängd på de strandnära ändmoränryggarna. Förutom ormtungan hittade vi arter som finnskräppa i anslutning till ryggarna runt lagunen, strandveronika (*Veronica longifolia*) och fackelblomster (*Lythrium salicaria*) var andra. På de grusiga strandängarna växte bl a strandkrypan (*Glaux maritima*) tillsammans med östersjö- och salttåg (*Juncus balticus*, *J. gerardi*), kärrsälting (*Triglochin palustre*), strand- och klapperögontröst (*Euphrasia bottnica*, *E. frigida* var. *bottniesnis*), gulkämpar (*Plantago maritima*) och liten ärtstarr (*Carex serotina* ssp. *pulchella*). På blötare strandängar med lerig botten hittades sylört (*Subularia aquatica*), norskstarr (*Carex mackenziei*), kärrspira (*Pedicularis palustris*). Nära stugan på en lerig strand hittades den lilla vitblommiga hårmöjan, en raritet bland de norrbottniska kärlväxterna. Längre upp på stranden stod strandvänderot (*Valerina sambucifolia* ssp. *salina*) tillsammans med bergkårel (*Erysimum hiracifolium*), strand-

kvanne (*Angelica archangelica* ssp. *litoralis*), höstfibbla (*Leontodon autumnalis* var. *autumnalis*) och norrlandsviol (*Viola cannina* ssp. *montana*). Smultronen (*Fragaria vesca*) blommade rikligt på ändmoränryggarna. Ute i lagunen växte styvt braxengräs (*Isoetes lacustris*), ålnate (*Potamogeton perfoliatus*) och smålånke (*Callitriche palustris*).

Artrik strand, i bakgrunden ses en av ändmoränryggarna, foto Sture W.

Kryptogamer

Plockhuggning och borttagande av vindfällerna har i stort brutit den skogliga kontinuiteten i ons skogar. Några indikatorarter påträffades inte. Ett fåtal omkullblåsta granar i närheten av stugan gav ej några uppslag men biotopen kan vara början till en intressant lokal för kryptogamer om vindfalla träden får ligga kvar.

Arlista över påträffade kärlväxter på Sörön.

Svenskt namn	Biotop
Revlummer Styvt braxengräs	allmän, skogsmark sällsynt, leriga bottnar
Ormtunga	m. allmän, strandnära ändmoränrygggar
Gran	allmän
Altaigran	m.allmän
Tall	sällsynt, klapperfält
En	m.allmän, klapepfält
Jolster	sällsynt, blockstrand
Pors	allmän, albården
Gråal	allmän, albården
Finnskräppa	sällsynt, strandnära ändmoränrygggar
Strandglim Rödblära	allmän, blockstränder m.allmän, albården
Kabbleka Strandranunkel Hårmöja	sällsynt, kärr, stränder m.allmän, leriga stränder sällsynt, lerig strand
Strandgyllen Kärbräsma Bergkärel	sällsynt, strandnära ändmoräner sällsynt, lerig strand sällsynt, strandnära ändmoräner
Slätterblomma	allmän, stränder
Hägg	m.allmän, ändmoränrygggar
Rönn	m.allmän, albården, klapperfält
Åkerbär	m.allmän, albården
Hallon	m.allmän, klapperfält, ändmoräner
Smultron	m.allmän, strandnära ändmoräner
Kråkklöver	allmän, leriga stränder
Älgört	m.allmän, albården
Kråkvicker	allmän, blockstränder
Kärrvial	m.allmän, albården
Kärrviol	allmän, stränder
Norrlandsviol	m.allmän, ändmoräner
Fackelblomster	sällsynt, stränder

foto Länsstyrelsen i Norrbotten

Hästsvans	m.allmän, lerig vattenstrand
Hönsbär	allmän, albården
Strätta	m.allmän, albården
Strandkvanne	m.allmän, blockstränder
Vitpyrola	sällsynt, fuktig granskog
Lingon	allmän, torr skogsmark
Odon	m.allmän, myrkant
Blåbär	allmän, frisk skogsmark
Nordkråkbär	allmän, skogsmark
Topplösa	allmän, fuktig strand
Skogsstjärna	m.allmän, skogsmark
Strandkrypa	sällsynt, lerig strand
Smålánke	m.allmän, vattenstranden
Strandveronika	m.allmän, strandnära ändmoränryggar
Strandögontröst	m.allmän, strandängar
Klapperönogröst	m.allmän, strandängar
Kärrespira	allmän, fuktiga stränder
Gulkämpar	allmän, leriga stränder
Vattenmåra	allmän, stränder
Dvärgmåra	sällsynt, uttorkat kärr
Linnea	allmän, skogsmark
Vänderot	allmän, stränder
Renfana	m.allmän, strand nära albården
Gråbo	m.allmän, strand nära albården
Höstfibbla	m.allmän, strandnära ändmoräner
Klappermolke	allmän, stränder
Ogräsmaskros	sällsynt, kulturmark
Fjälligelknopp	sällsynt, uttorkat kärr
Kärrsälting	m.allmän, stränder
Ålnate	allmän, lagunbotten, havet

Vass	m.allmän, lagun
Rörflen	m.allmän, stränder
Gulkavle	sällsynt, uttorkat kärr
Rödven	allmän, stränder
Storven	m.allmän, stränder
Krypven	allmän, stränder
Madrör	allmän, stränder
Brunrör	m.allmän, myrkant
Gultåtel	m.allmän, blockstränder
Kruståtel	m.allmän, skogsmark
Bergslok	sällsynt, albården
Blåtåtel	m.allmän, stränder
Bottenvikssvingel	allmän, stränder
Fårsvingel	m.allmän, klapperfält
Strandråg	m.allmän, strandängar
Nålsäv	sällsynt, lerig strand
Knappsäv	allmän, vattenstranden
Agnsä	allmän, vattenstranden
Norskstarr	sällsynt, fuktig strand
Gråstarr	m.allmän, myr, stränder
Hundstarr	allmän, stränder
Styltstarr	m.allmän, myr
Liten ärtstarr	m.allmän, strandängar
Flaskstarr	m.allmän, myr
Östersjötåg	m.allmän, stränder
Salttåg	m.allmän, stränder
Myrtåg	sällsynt, stränder

Husören

Läge

Husören är belägen i Tistersöfjärden i Luleås norra skärgård. Husören tillhör en samlad ögrupp på sju öar och ligger strax norr om Sörön.

Kartblad: 25M Kalix SV ekonomruta 1c

Koordinat (RAK) 7308.400/1810.600

Inventeringsdatum

Husören inventerades den 7 juli.

Allmän beskrivning

Husören har en något större landyta än Sörön, ca 13 ha. Genom landhöjningen kommer Husören och Sörön inom snar framtid att utgöras av en enda ö, där lagunen mellan öarna har ombildats till en insjö. I nuläget påverkas lagunen av inströmmande havsvatten. I samband med lågvatten kan man redan nu vada mellan öarna. En mindre muddring har utförts på västra sidan av ön, en kanal har grävts för att man med båt skall kunna ta sig in i lagunen. Vid öns östra sida har hamninloppet muddrats och där muddringsmassorna har lagts upp på en fin strandäng.

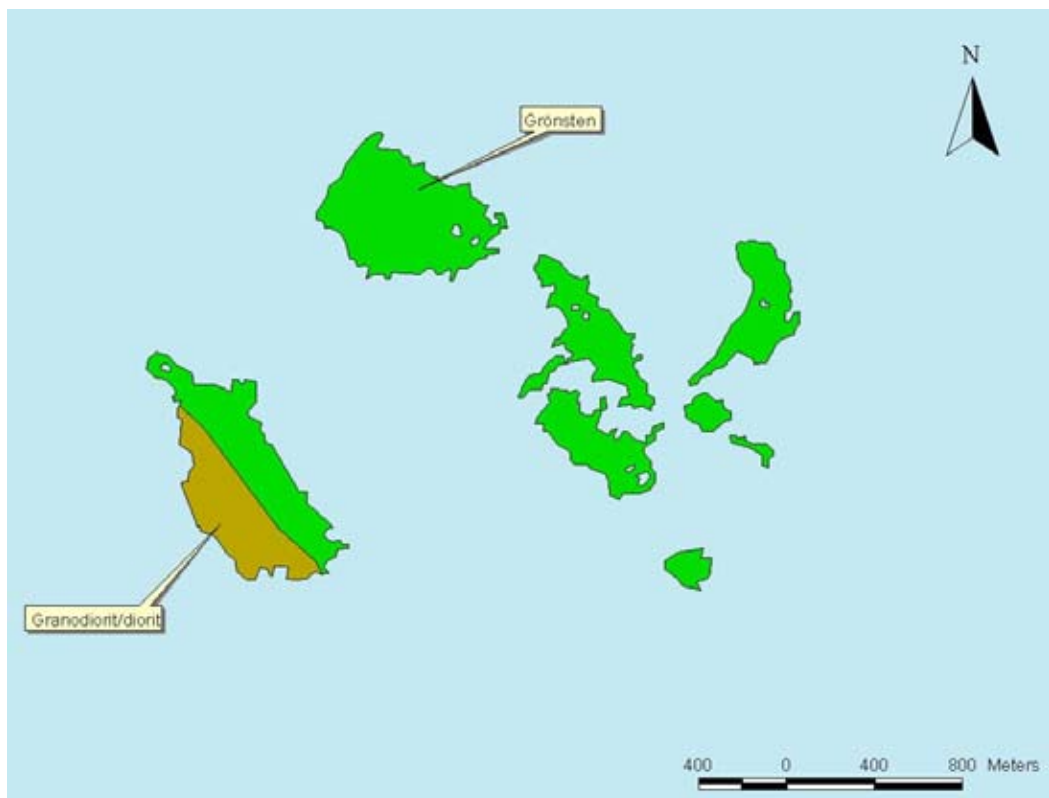
Ön har en östvästlig, långsmal utsträckning med en avsmalnande väst- och östsida. Granskog växer dels över den centrala delen och dels på de parallella NE/SV- gående

moränryggarna. Albården är genomgående smal runt ön, men är något bredare på västra sidan. Strandlinjen är mycket oregelbunden, speciellt på sydsidan mellan Husören och Sörön, där smala parallella ändmoränryggar skjuter ut i den grunda lagunen och gör strandlinjen ojämn.

På norra sidan är moränryggarna ej så markerande beroende på att de är hårt ansatta av isen nötande och vågors rörelse. Ändmoränryggarna ger även ön en svagt kuperad morfologi. En mindre moränrygg över öns centrala del når en höjd av 8 meter över havet. Stränderna på norra sidan består av en smal och blockrik zon. På södra sidan varierar strandlinjen från flack, svagt sluttande, lerig till blockrik och där även växtligheten är mera varierande och mångfaldig.

Geologi

Berggrunden utgörs av basiska vulkaniter: agglomerat och andesiter. Bergarten är närmare beskriven från Sör-Tistern. Den basiska bergarten (grönsten) ger en svag antydning till bättre jordmån.

Kvartärgeologi

Som de flesta av öarna i Luleå skärgård består Husören av morän som avsatts av inlandsisen. Flera parallella NE/SW-gående ändmoränryggar skjuter ut på södra och norra sidan av ön. Ryggarna har bildats på havsbotten framför den tillbakaryckande iskanten. Varje rygg representerar olika avsmältningskeenden under isens tillbakadragande.

Biotopbeskrivning

Flera intressanta strandbiotoper förekommer på ön, framför allt till sydsidan. En närmare beskrivning av öns samtliga biotoper: skog, myr, kärr och stränder kommer nedan.

Skogsmark

Här samdominerar gran och altaigran (*Picea abies*, *P. abies* ssp. *obovata*). Skogen, en G2-skog (ÖSI) är påverkad genom plockhuggning och där uttagande av vindfällan i stort har brutit den skogligen kontinuiteten. Inslag av glasbjörk och vårtbjörk (*Betula pubescens* ssp. *pubescens*, *B. pendula*) och tall (*Pinus sylvestris*) förekommer. En glesare skog ses på de höga ändmoränryggarna, där även enbuskar (*Juniperus communis* ssp. *communis*) är vanliga. Gråal (*Alnus incana* ssp. *incana*) med enstaka rönnar (*Sorbus acuparia* ssp. *acuparia*) bildar en smal strandskog runt ön, som på västsidan är något tätare. Genom moränens grusiga och väl-dränerande sammansättning blir markskiktet torrt och här trivs nordkråkbärsriset (*Empetrum nigrum* ssp. *hermaphroditum*). I svackor med högre fuktighet tillkommer frodiga bestånd av blåbärsris (*Vaccinium myrtillus*) och revlumner (*Lycopodium annotinum* ssp. *annotinum*). Högörtvegetation är artrik i den södra strandskogen.

Myrar och kärr

På västra sidan ligger två cirkelrunda gölar, vilka omges av en blöt, gräs- och starttuvig myr, där en bred och tät albård ramar in myren. Vid västra gölen finns även en tät ormbunksvegetation.

Stränder

En smal blockrik strandzon omger öns norra, västra och östra sida. På södra sidan i anslutning till lagunen är moränsammansättning lerig/grusig och där lagunbotten är lerig. Ett flertal ändmoränryggar skjuter ut i lagunen och bildar en oregelbunden strandlinje. I anslutning till ryggarna förekommer en rik växtlighet. B la kunde vi njuta av de färdiga smultronen (*Fragaria vesca*). På båda sidor om den höga moränryggen på öns norra sida utbreder sig två vegetationsrika strandängar.

Floran

Flera intressanta och artrika biotoper förekommer på öns stränder, framför allt till ändmoränryggar, skyddade vikar och strandängar. Totalt noterades 113 arter på ön, där ormtunga (*Ophioglossum vulgatum*) och finnskräppa (*Rumex pseudodonatratonatus*) var de intressantaste arterna.

Skog

Skogen som domineras av gran och altaigran hyser endast ett 20-tal växtarter. Genom det slutna trädskiktet och den väl-dränerande moränen blir artantalet lågt. Enstaka tallar förekommer tillsammans med glas- och vårtbjörk. Vid fuktigare biotoper och vid kantzoner till moränryggar växer ögonpyrola (*Moneses uniflora*), spindelblomster (*Listera cordata*) och skogsbräken (*Dryopteris expansa*). Nordkråkbär (*Empetrum nigrum* ssp. *hermaphroditum*) och blåbär (*Vaccinium myrtillus*) trivs i det friska, relativt torra markskiktet och vid fuktigare miljöer inkommer revlumner (*Lycopodium annotinum* ssp. *annotinum*).

Myrar och kärr

På den flacka västsidan finns ett större våtmarksområde, där två gölar omges av en blöt, gräs- och starrtavig myr. Sprängört (*Cicuta virosa*) växer rikligt runt den västra gölen och i anslutning till den omgivande alskogen står en rik skogsbräkenvegetation (*Dryopteris charthusiana*) med enstaka tuvor av majbräken (*Athyrium filix-femina*).

Stränder

Öns utsatta läge med vågskvalp och isskrap ger en blockrik strand. Det finare materialet som lera, sand och grus sköljs längre ut i havet eller avsätts i mera skyddade vikar. På norra sidan i anslutning till den stora ändmoränryggen finns två fina strandängar. Här påträffades arter som norskstarr, liten ärtstarr (*Carex mackenziei*, *C. serotina* ssp. *pulchella*), strand- och klapperögontröst (*Euphrasia bottnica*, *E. frigida* var. *bottniensis*), grönländsgåsört (*Potentilla egeedi*) och slätterblomma (*Parnassia palustris*).

På södra sidan av Husören ligger den tidigare beskrivna lagunen, (se Sörön). Lagunens grunda och leriga botten hyser ett flertal vattenväxter som sylört (*Subularia aquatica*), smålånke (*Callitriche palustris*), ålnate (*Potamogeton perfoliatus*) och trådnate (*Potamogeton filiformis*). På några ställen längs stranden är morän-sammansättningen finare, där en blandning av sten, grus och lera, tillsammans med markskiktet uppfrysning, (markskiktet blir störd) skapar förutsättning för en mycket rik och ovanlig växtlighet. En av platserna är ute på den sydvästra udden, här finns bl a öns enda havtornssnår (*Hippophae rhamnoides*). Ormtungan (*Ophioglossum vulgatum*) växte rikligt på de strandnära ryggarna tillsammans med liten ärtstarr, gulkämpar (*Plantago maritima*), strandkrypa (*Glaux maritima*), fackelblomster (*Lythrum salicaria*), kärrsälting (*Triglochin palustre*) och storven (*Agrostis gigantea*). Och i anslutning till vissa påträffades finnskräppa, skogsvinbär (*Ribes spicatum* ssp. *spicatum*) och smultron (*Fragaria vesca*). På en lerig strand i östra delen av lagunen blommande den lilla oansenliga källörten (*Montia fontana*) och på flacka lerbottnar som vid lågvatten torkar ut växer en tät matta av nålsäv (*Eleocharis acicularis*).

Kryptogamer

Husören som Sörön har påverkats genom skogsbruk. Plockhuggning och borttagande av vindfällan har brutit den skogligen kontinuiteten. Husören har en intressant granskog med många grova träd. Några intressanta gammelskogsarter kunde ej hittas.

Påträffade växter på Husören

Svenst namn	Biotop
Revlumner	allmän, frisk granskog
Ormtunga	sällsynt, strandängar
Majbräken	m.allmän, gölar
Nordbräken	d:o
Skogsbräken	d:o
Ekbräken	m.allmän, fuktig granskog
Gran	allmän, skog
Altaigran	d:o
Tall	sällsynt, skog
En	m.allmän, ändmoränryggar
Grönvide	m.allmän, myrkanter
Pors	allmän, albården
Gråal	allmän, strandlinjen
Brännässla	sällsynt, albården
Hästkräppa	m.allmän, stranden
Finnskräppa	sällsynt, ändmoränryggar
Bergsyra	m.allmän, ändmoränryggar
Källört	sällsynt, lerig strand
Skogsstjärnblomma	sällsynt, fuktig alskog
Norrlandsarv	sällsynt, ändmoränryggar
Strandglim	allmän, stranden
Rödblära	m.allmän, albården

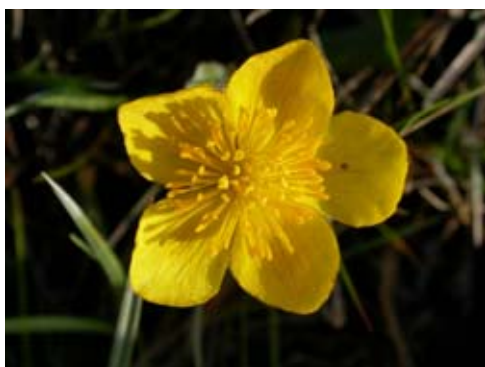

foto Sture W.

Kableka	allmän, gölar
Strandranunkel	m.allmän, vattenstranden
Sylört	m.allmän, vattenstranden
Bergkårel	sällsynt, stranden
Slätterblomma	allmän på stranden
Skogsvinbär	m.allmän, ändmoränryggar

foto Sture W.

Hägg	sällsynt, västra udden
Rönn	m.allmän, albård
Åkerbär	allmän, albården
Hallon	m.allmän, torr skogsmark
Kräkklöver	allmän, stränder, göl
Grönlandsgåsört	m.allmän, strandängar
Älgört	m.allmän, albård
Kräkvicker	allmän, stränder
Kärrvial	allmän, albård
Havtorn	sällsynt, stränder
Kärrviol	allmän, stränder
Fackelblomster	m.allmän. strandängar
Mjölkört	allmän, skog
Hästsvan	m.allmän, göl, vattenstrand
Hönsbär	allmän, albården
Sprängört	m.allmän, göl
Strätta	m.allmän, albården, göl
Strandkvanne	m.allmän, stränder
Ögonpyrola	sällsynt, fuktig granskog
Lingon	m.allmän, torr skogsmark
Blåbär	allmän, skog
Nordkråkbär	allmän, skog
Topplösa	allmän, stränder, göl
Skogsstjärna	m.allmän, skog
Strandkrypa	sällsynt, strandängar
Smålanke	Sällsynt, vattenstranden
Frossört	m.allmän, albården
Klapperögontröst	m.allmän, strandängar
Strandögontröst	d:o
Kärrspira	m.allmän, stränder
Gulkämpar	m.allmän, strandängar
Vattenmåra	allmän, stränder
Dvärgmåra	sällsynt, myrmark

Linnea	allmän, skog
Vänderot	allmän, stränder
Gråbo	m.allmän, albården
Klappermolke	asllmän, stränder
Fjälligelknopp	sällsynt, göl
Trubbpilblad	sällsynt, göl
Havssälting	allmän, stränder
Kärrsälting	allmän, stränder
Ålnate	allmän, vattenstranden
Trådnate	sällsynt, vattenstranden
Vass	m.allmän, västra udden, göl
Rörflen	m.allmän, stränder
Rödven	allmän, stränder
Krypven	d:o
Madrör	d:o
Tuvtåtel	m.allmän, västra udden, göl
Gultåtel	m.allmän, stränder
Kruståtel	m.allmän, skog
Blåtåtel	m.allmän, stränder
Lundgröe	m.allmän, albården
Bottenvikssvingel	m.allmän, stränder
Lundelm	sällsynt, albården
Strandråg	m.allmän sandstrand
Ängsull	m.allmän, myrmark
Nålsäv	sällsynt, lerig strand
Knappsäv	allmän, vattenstranden
Agsäv	allmän, vattenstrand
Norskstarr	sällsynt, västra udden, göl
Gråstarr	allmän, myrmark, stränder
Nickstarr	sällsynt, torr skogsmark
Hundstarr	allmän, stränder
Styltstarr	m.allmän, göl, myrmark
Liten ärtstarr	sällsynt, strandängar
Flaskstarr	m.allmän, myrmark, göl
Trådtåg	m.allmän, myrmark, stränder
Östertåg	m.allmän, stränder
Salttåg	d:o
Myrtåg	d:o
Spindelblomster	sällsynt, fuktig skog

Fjuksön

Läge

Fjuksön, belägen i Fjuksöfjärden i Luleås norra skärgård strax norr om Stor Furuön.

Kartblad: 25M Kalix ruta 0c

Koordinat: 7302.00/1813.00

Inventeringsdatum

Fjuksön som basläger inventerades olika dagar under veckan, den 7/7 och den 9/7. 1988 besökts den södra delen av ön varvid en översiktlig inventering utfördes.

Allmän beskrivning

Fjuksön har en uppskattad yta av 450 ha vilket gör att den hör till en av de större öarna i Luleå skärgård. Fjuksön har en varierande morfologi med fler höjdområden och omges av en oregelbunden strandlinje. På norra delen av ön finns en större höjd där hållarna löper ut i havet. Söder om Storviken finns två markerande höjdryggar med hållmarker. Söder om Storstrandviken utbreder sig ett större område med hållmarker omgivna av klapperstensfält. Vid Storstrandviken finns ett mindre hållområde där strandhällar går ut i den sandiga viken.

En oregelbunden strandlinje utmärker den västra sidan. De djupa och sandiga vikarna är mycket välbesökta av båtfolket. Vikarna ger ett gott skydd mot de östliga vindarna och är dessutom mycket badvänliga. Storstrandviken och Storviken är de två största. På den östra sidan vid Surtjärnsviken finns en mindre sandstrand. Ön har ett utsatt läge för olika

vindriktningar. Ordet "Fjuks" betyder en ö som är utsatt för vindar från olika håll, "där skummet yr".

Inne på ön finns vid Grundvikspotten ett sump- och myrmarksområde. Myrarna har varit föremål för slåtter. Förfallna hölador talar här sitt tydliga språk. Taket har för länge sedan rasat in på ladorna.

Geologi

Berggrunden domineras av Haparandagranit, en urbergsgranit med en ålder av 1750 miljoner år. På öns södra sida finns en smal zon av grå skiffer som är äldre än graniten. Graniten utgörs av en (ögonförande), grovporfyrisk granit, där "ögonen" består av röd kalifältpat tillsammans med kvarts och biotitglimmer.

Kvartärgeologi

Ön präglas av ett flertal olika kvartära former som hällmarer, klapper, sandstränder, landhöjningseffeker och torvmarker. Genomgående är av isen en pålagrad normalblockig morän som på flera ställen har påverkats av landhöjningen. I anslutning till höjdområdena förekommer hällmarker och mindre klapperstensfält och sandavlagringar. Det största klapperstensfältet finns i anslutning höjden söder om Storstrandsviken. På norra delen av ön löper ett större hällmarksområde som delvist stupar brant ner i havet. Strandnära hällar finns även vid Storstrandsviken. Vid flera ställen förekommer sandiga stränder, den största och mest välbesökta är Storstrandsviken. Längst in i Storviken finns en mindre sandstrand och vid Surtjärnsviken ligger östsidans enda sandstrand. Stränderna är genomgående blockrika, vilket gör att de är svårframkomliga. Inne på ön finns ett flertal små myrområden, de flesta är av fastmarkstyp, men vid Grundvikspotten finns även myrar av lösbottentyp.

Biotopbeskrivning

Öns storlek och morfologi har skapar många olika biotyper. Inventeringen har försökt att nå så många av biotoperna som möjligt. Skogsmarker täcker större delen av ön, myrar och försumpade skogsområden är vanligast på södra delen av ön. Ett fåtal kärr förekommer, samtliga är av ringa storlek. Hällmarker och klapper uppträder nästan uteslutande till höjderna men finns även nere vid stranden. Sandiga stränder har sin största utbredning på västra sidan, men genomgående är stränderna på ön blockrika. Kulturängsmarker har uppkommit i anslutning till fiske/fritidsstugorna.

Skogsmark

Tittar man på den skogliga kartan (ÖSI) över Fjuksön, upprättad av Skogsvårdsstyrelsen 1983 visar den att större delen av öns gammelskog har påverkats av skogsbruk. Små, men relativt orörda restskogar av S2-typ förekommer här och var. Norr om Storstrandsviken finns en intressant opåverkad G1-skog, där rikligt med vindfällen och lågor visar på obruten skoglig kontinuitet. I den högresta barrskogen med hög bonitet samdominerar gran och altaigran (*Picea abies ssp. abies*, *P. abies ssp. obovata*), på högre höjd tillkommer tall (*Pinus sylvestris*). I anslutning till höjder med hällmarker och till vissa myrar blir tallen vanligare, s k impedimentskogar. Glas- och vårtbjörk (*Betula pubescens* och *B. pendula*) med ett visst inslag av asp (*Populus tremula*), sälg (*Salix caprea ssp. caprea*) och rönn (*Sorbus acuparia ssp. acuparia*) finns insprängd i barrskogen.

Mellan Storstrandsviken och Storviken finns ett höjdområde med impediment, omgiven av blandskog där aspinslaget är relativt stort. På sluttningen söder om Storviken finns det en relativt opåverkad blandskog med träd av olika åldrar.

Frisk granskog med inslag av lövsumpskog förekommer sydöst om Storviken och ner mot Grundvikspotten. Den finaste sumpskogsområdet finns närmast Grundvikspotten. Andra miljöer där fuktiga skogar förekommer är i de små strandnära vikarna som håller på att växa igen genom landhöjningen.

1988 års inventering av öns södra del visade ej på några skogliga kvaliteer, stora kalhyggen utbreder sig här. Finaste skogsområdet är över ett öst/västligt bälte mellan Surtjärnsviken och Storstrandsviken.

Strandskogens mäktighet runt ön varierar stort, genomgående är gråalbården (*Anlus incana ssp. incana*) smal beroende på de branta strandzonen. Norr om Surtjärnsviken på östsidan finns en smal vik där en tät gråalvegetation (sumpskog) förekommer.

Myrar och kärr

Öns södra del hyser de flesta myrarna, med en avtagande frekvens mot öns norra del. De största myrarna har en storlek av 1 ha. Myrslätter har sedan gammalt förekommit vid Grundvikspotten och på myren söder därom. Slätterladorna står fortfarande kvar, men taket har för länge sedan rasat in. Myrarna varierar mellan lösbotten och fastmarkstyp. Där slättermyrarna utgörs av lösbotten, där även en rikare växtlighet förekommer. Att myrarna är artfattiga beror till stor del på berggrundsammansättningen.

Kärr i anslutning sumpskogsmiljöer är intressanta småbiotoper med höga skyddsvärden. Mellan Svältaren och myren söder om Grundvikspotten finns bl a ett större skogskärr.

Inom detta område finns gråal- och sälgrika sumpskogar, omgivna av tät, grovvuxen granskog. Intressanta biotoper för kryptogamer och ormbunkar, här trivs även den tretåiga hackspetten. Även en del finare kärlväxter påträffades. Skogskärren har sedan gammalt blivit utdikade, men är fortfarande mycket blöta. På västra sidan norr om Storstrandviken finns ett litet strandnära skogskärr där asp förekommer med inslag av sälg. En intressant kryptogamflora finns på asp och sälgar.

Stränder

Fjuksön är omgiven av ett öppet hav med följd av att stränderna är hårt ansatta av vådrets makter. I skyddade vikar har dock strandängar utvecklats, men stränderna är genomgående blockrika. Strandnära hållar finns på några platser. Vid Storstrandsviken, Storstviken och Surtjärnsviken förekommer sandstränder, där Storstrandviken är den största och mest välbesökta. Klapperstranden vid Surtjärnsudden var botaniskt intressantast tack vare den lilla lagunen. Stranden är här uppbyggd av klappergrus, där finmaterialet fortfarande finns kvar. På den breda stranden finns en mindre havsvattenpåverkad göl som hyste en ovanlig vattenflora. Egentliga gräs- och starrstrandängar förekommer inte på Fjuksön, som till stor del beror på öns utsatta läge.

Kulturmarker

På Fjuksön finns tre fiske/fritidsstugor, samtliga ligger på den västra sidan. I anslutning till stugorna har ett antal kulturväxter kommit upp.

Floran

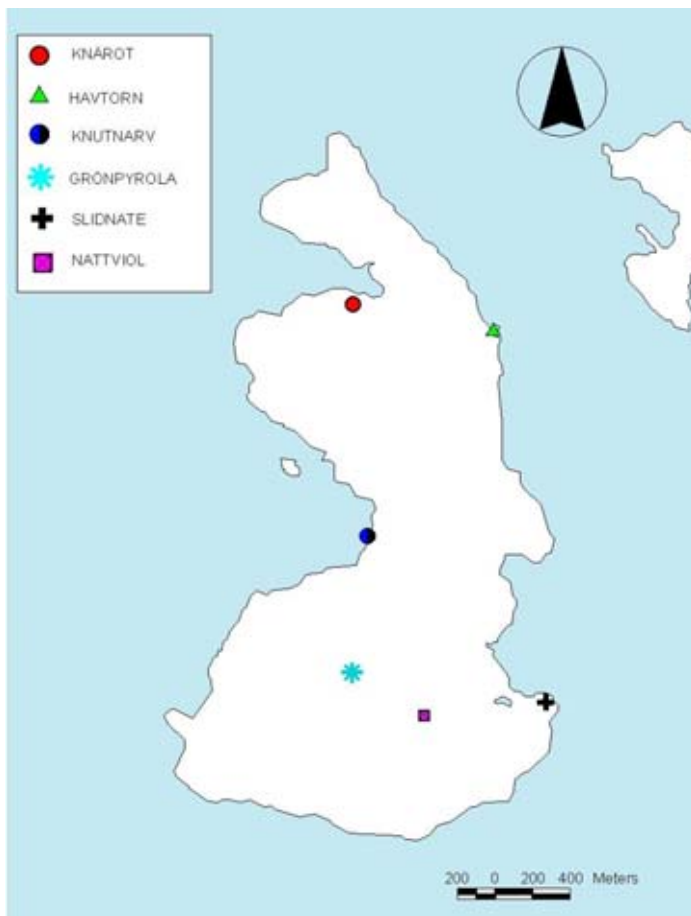
Öns storlek, mångformighet med olika biotoper borde ha givit en artrikare flora. Förklaringen till detta kan vara att här saknas en basisk berggrund, öns utsatta läge med följd av dåligt utvecklade strandängar och till sist de stora avverkningarna. Myrantalet är stort och detta visar även det stora antalet starrarter, där 21 olika arter påträffades. Totalt hittades under 1988 och 1992 års inventering 178 olika arter.

Skogsmark

I nuläget finns enbart små, relativt orörda skogar där växtligheten är något rikare. Skogsfloran är övervägande artfattig beroende på berggrund och avverkningar. I den relativt orörda skogsområdet som ligger söder om Storstrandviken och slutningen ner mot Surtjärnsviken ses arter som nattviol (*Platanthera bifolia*) och grönpyrola (*Pyrola chloranta*), växter som föredrar en naturlig skogsmiljö.

Nordslutningen söder om Storstviken finns blandskog av tall, gran, asp (*Populus tremula*) och glasbjörk (*Betula pubescens ssp pubescens*). Här växer den för skogsbruk så känsliga orkidén knärot (*Goodyera repens*), knäroten tål inte kalavverkningar. I dess nedre del närmare havet finns ett fåtal lågor som har ramlat i samband med höststormar.

Norr om Storstrandviken finns en relativt orörd granskog, rik på olikåldriga granlångor. Markskiktet är fuktigt med en rik matta av kranshakmossa som tyder på ett bättre mark-pH förekommer. Inblandning av altaigran är stort. Högre upp på slutningen blir marken torrare och här kommer tallskogen in. Grupper av ekbräken (*Gymnocarpium dryopteris*) och nordbräken (*Dryopteris expansa*) trivs framför allt till slutningens nedre del, vid ett igenväxande skogskärr. En tät matta av harsyra växte här tillsammans med ögonpyrola (*Moneses uniflora*), stenbär (*Rubus saxatilis*), skogskovall (*Melanopyrum sylvaticum*) och spindelblomster (*Listera cordata*).

Artlokaler Fjuksön

Vid "Björns vik" Storvikens inre del finns en fuktig, tät blandskog av gran, gråal och grönvide (*Salix phylisifolia*). Korallrot (*Corallorhiza trifida*) och bergslok (*Melica nutans*) var några av de arter som hittades här. En gammal transportväg drar fram genom granskogen, vägen nyttjades för att transportera höet från slåttermyrarna, till Storviken som då var en bra hamn.

I anslutning till Grundvikspotten finns ett frodigt lövkärr där en frisk relativt orörd, tätvuxen granskog med övergångar till lövsumpgranskog förekommer. Lågaantalet är relativt lågt, granlågor ses framför allt väster om myren och söder om den södra myren. Humleblomster (*Geum rivale*), en intressant rikgynnad art som föredrar örtrika granskogar påträffades. Missne (*Calla palustris*) och vattenklöver (*Menyanthes trifoliata*) bildar en tät matta sumpkärret och där stora tuvor av stylväxt (*Carex junsella*) och grova sälgrötter ger biotopen ett "mangroveliknande" utseende.

På höjder i anslutning till hållmarker och klapper (impediment) är tallskogsbevuxna. Markskiktet domineras av nordkråkbär (*Empetrum nigrum ssp. hermaphroditum*), mjölon (*Arctostaphylos uva-ursi*) och lingon (*Vaccinium vitis-idaea*). Ur växtsynpunkt en trivial biotop.

Myrar och kärr

Myrarna var genomgående artfattiga, dvärgbjörk (*Betula nana*), trådstarr (*Carex lasiocarpa*), sumpstarr (*Carex magellanica*) gråstrarr (*Carex canescens*), ängsull

(*Eriophorum angustifolium* ssp. *angustifolium*), tranbär (*Vaccinium oxycoccus*), skvatram (*Ledum palustre*) och odonvide (*Salix myrtilloides*) är några av de arter som växer här. I övergången till skogskärr och lövsumpskogar förändras växtsammansättningen något. Här finner vi arter som repestarr (*Carex disperma*), nålstarr (*Carex dioica*), odon (*Vaccinium myrtillus*), strätta (*Angelica sylvestris*) och grenrör (*Calamagrostis canescens*). I kantzonen till myrarna växer gråal (*Alnus incana*), sälg (*Salix caprea* var. *caprea*) och grönvide (*Salix phylisifolia*) som mot skogskärr och lövsumpskogar blir tätare.

Grundvikspotten och myren söder om är fd slättermyrar med rik vassvegetation hyser en helt annan flora. De öppna vattenspeglarna vid Grundvikspotten lyste vita av nordnäckrosens (*Nymphaea alba* ssp. *candida*) blommor. Myren är en sk lösbottenmyr omgiven av en tät lövridå där gråal dominerar. Hela myrområdet omges av sumpgranskog och granskog på frisk marktyp.

Växtligheten på myrarna och i den omgivande sumpgranskogen är relativt rik. Bredkavledun, en ovanlig art här ute i skärgården hittades i ett gammalt traktorspår nära hygget. Dvärgmåran (*Galium trifidum*), den oansenliga vitblommiga måran med tre kronblad trivs på myrar som är svåra att ta sig fram på, strätta, smal sprängört (*Cicuta virosa* var. *angustifolia*), kärddunört (*Epilobium palustre*), sumpstarr, flaskstarr (*Carex rotundata*) och gråstarr var andra typiska myrväxter. Ute i vattnet växte fjälligelknopp (*Sparganium hyperboreum*), gäddnate (*Potamogeton natans*) och nordnäckros. På den södra myren hittades även en rik förekomst av den sällsynta nordstarren *Carex lapponica*.

Runt ön finns små utspridda skogskärr som är viktiga dels ur artsynpunkt och att de bidrar till att hålla uppe markfuktigheten under sommarhalvåret, vilket gynnar ett insekts- (mygg) och kräldjursliv. Kärren med sin speciella artsammansättning är en nyckelbiotop som måste skyddas från utdikning. Arter som knoppslinga, hästsvans (*Hippuris vulgaris*), fjälligelknopp, gäddnate, vatten- och dvärgmåra (*Galium palustre* ssp. *palustre*, *G. trifidum*) är vanliga. Vid kärkanterna påträffas flaskstarr (*Carex rotundata*), gråstarr (*C. canescens*) och sumpstarr (*C. magellanica*), blååtätel (*Molinia caerulea*) och högre upp bland videt ses brunrör (*Calamagrostis purpurea*), nordbräken (*Dryopteris expansa*), ängs- och tuvull (*Eriophorum angustifolium*, *E. vaginatum*), pors (*Myrica gale*) och skvatram (*Ledum palustre*). I samband med torra somrar torkar vissa kärr ut med följd av att en speciell växtlighet utvecklas på de uttorkade lerbottnarna. När kärren torkar ut blommar bl a strandranunkel (*Ranunculus reptans*) och kärrekaveln (*Alopecurus geniculatus*) upp i stor mängd.

Stränder

Fjuksöns stränder är hårt ansatta från olika vindriktningar. Växtligheten på de blockrika stränderna varierar stort beroende på moränsammansättningen. Havtornet (*Hippocrepis emerus*) trivs enbart där finmaterialet inte är borttransporterat från stranden, en art som ständigt är beroende av landhöjningen. Havtornet hittades vid Svältaren, en utskjutande blockrik udde på östra sidan av ön. Strandkvanne (*Angelica archangelica* ssp. *litoralis*), gultåtel (*Dechampsia bottnica*), strandglim (*Silene uniflora*) och rörflen (*Phalaris arundinacea* var. *arundenacea*) är de vanligaste strandväxterna på de blockrika stränderna. På finblockiga och leriga stränder tillkommer vattenmåra, klappermolke (*Sonchus oleraceus*), hästkräppa, kråkvicker och strandvänderot (*Valeriana sambucifolia*).

Florasammansättningen ökar markant i de djupa vikarna som Storviken. I vikarnas inre del är stranden oftast flack och grund. Strandzonen och bottnarna är sandiga eller grusigt/leriga. Här hittar vi även de bäst utvecklade strandängarna växtligheten är rikare. Bottnarna hyser bl a ålnate (*Potamogeton perfoliatus*) och smålånke (*Callitriche palustris*), högre upp på vattenstranden står en tät matta av knappsäv (*Sirpus palustris*) och angsäv (*S. uniglumis ssp. uniglumis*). Innanför säven kommer rörflen (*Phalaris arundinacea*) och gultåtel (*Deschampsia bottnica*) in och längre upp på stranden växer Bottenvikssvingel (*Festuca rubra*) och krypven (*Agrostis stolonifera*). På den fuktiga, leriga stranden ses arter som strandkrypa (*Glaux maritima*), slätterblomma (*Parnassia palustris*), kärr- och havssälting (*Triglochin palustre*, *T. maritimum*), storven (*Agrostis gigantea*), östersjö- och salttåg (*Juncus gerardii ssp. gerardii*, *J. balticus*), gulkämpar (*Plantago maritima*) och blååtel (*Molinia caerulea*). Arter som strand- och klappe-rögontröst (*Euphrasia bottnica*, *E. frigida ssp. frigida var. bottniensium*), grönlandsgåsört (*Potentilla egeedi*) och klapperstarr (*Carex glareosa*) övertar de mera torra delarna av stranden, men är genomgående mycket ovanliga längs med Fjuksöns stränder.

På den sandiga stranden vid Storstrandsviken och Surtjärnsviken växer bl a strandvial (*Lathyrus japonucus var. maritimus*), renfana (*Tanacetum vulgare f. vulgare*), saltarv (*Hockenya peploides*), strandråg (*Leymus arenarius*), fårsvingel (*Festuca ovaina*), grässtjärnblomma (*Stellaria graminea*) och höstfibbla (*Leontodon autumnalis var. autumnalis*). Knutarv, (*Sagina nodosa*) är en av de ovanligare arterna som växte på en strandnära håll vid Storstrandsviken.

Surtjärnsuddens flacka, leriga klapperstrand, där en mindre havsvattenpåverkad göl hyste en ovanlig vattenflora. Här, i den grunda gölen påträffades slidnate (*Potamogeton vaginatus*), en mycket sällsynt nateart som normalt växer på djupare vatten ute i den bottniska viken. Förutom slidnaten växte här gräsnate (*P. gramineus*), ålnate (*P. perfoliatus*), knoppslinga (*Myriophyllum sibiricum*) och sylört (*Subularia aquatica*).

Kulturmarker, fiskestugetomter

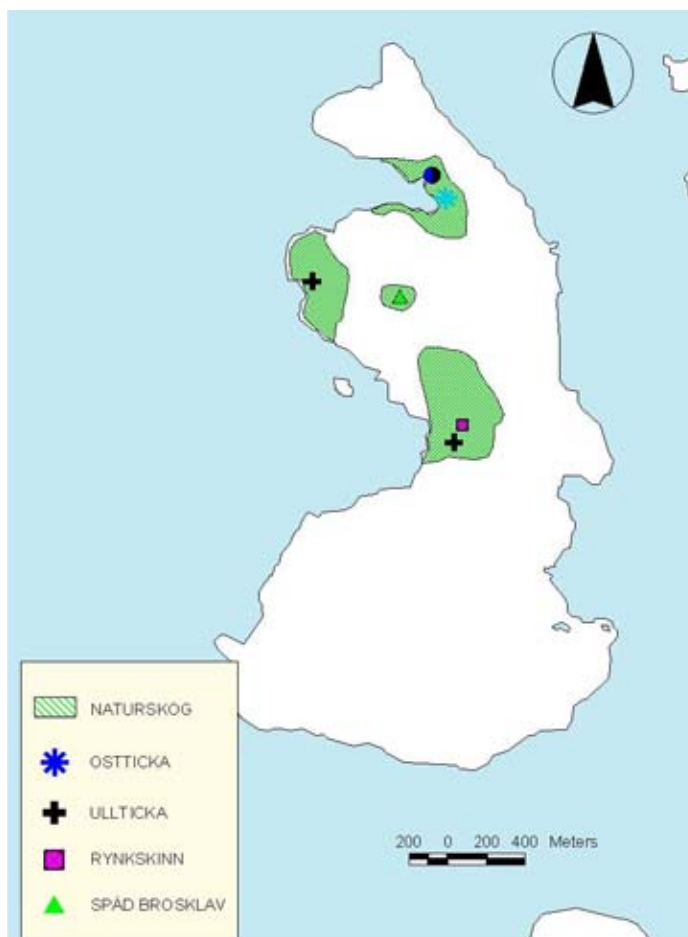
Vid Storviken har Björn sin fritidsstuga. Under åren har ett flertal kulturväxter kommit upp på den lilla tomten. Gräsmarken, en naturäng som hyser växter som brännässla (*Urtica dioica ssp. dioica*), ängs- och bergsyra (*Rumex acetosa*, *R. acetosella var. acetosella*), röllika (*Achillea millifolium*), grässtjärnblomma (*Stellaria graminea*), ogräsmaskros (*Taraxacum sek. ruderale*), smörblomma (*Ranunculus acris*), vit- och rödklöver (*Trifolium arvense*, *T. pratense*), groblad (*Plantago major*), kvickrot (*Elytregia repens*). Andra arter som följer i människans fotspår är hallon (*Rubus idaeus*), älgört (*Filipendula vulgaris*), kråkvicker (*Vicia cracca*), norrlandsviol (*Viola canina ssp. montana*), ängskovall (*Melanpyrum pratense*), renfana, rödven, tuvtåtel (*Deschampsia cespitosa*) och ängsgröe (*Poa pratensis*).

Kryptogamer

Skogen runt Storviken

Nordslutningen på södra sidan av viken är en lövrik granskog där lövträden domineras av glas- och vårtbjörk och av asp, men här finns även sälg och rönn. I skogen fanns det relativt rikt med lövlågor, men inga arter av intresse hittades på dem kanske beroende på

inventeringens tidpunkt på året. Den relativt rika förekomsten av asp gjorde att karaktärssignalarterna småflikig brosklav (*Ramalina sinensi*) och stiftgelelav (*Collema furfuraceum*) infann sig. Längre in i viken på både norra och södra sidan av viken är det fuktigare och här finns det en hel del lågor. En del av dessa är väldigt grova, på en av dem hittade vi en gammal död ostticka, på några andra ullticka och lappticka (*Amylocytis lapponica*).

Vedsvampar och lavar på Fjuksön

Intressanta arter

Ullticka (4), Ostticka (2), Lappticka (3), Stiftgelelav (4), Småflikig brosklav (3).
Eventuellt även Rynkskinn (*Phlebia centrifuga*) (3).

Ovanför klapperstensfältet på södra sidan av viken växer ett par knotiga aspar med småflikig brosklav och i deras omedelbara närhet en gran med riklig förekomst av späd brosklav (*Ramalina dilacerata*).

Slutningen söder om Storviken

Denna skog är tyvärr väldigt dåligt undersökt men skogen är troligen mycket intressant. Området domineras av gran altaigran och asp och tillgången på död ved är relativt god.

Intressanta arter

Ullticka (*Phellinus ferrugineofuscus*) (4), Småflikig brosklav (3), Stiftgelelav (4).

Blandskogen norr om Storstrandviken

Detta är ett relativt stort område med träd i alla åldrar (bilaga 4, område C). I närheten av viken är det fuktigt med godare tillgång på lågor. De träd som dominerar är gran, altaigran och glasbjörk med inslag av asp och sälg. På de ovan nämnda lågorna växer det rikligt med ullticka. Ullticka är den art som vi i skärgårdsgruppen funnit som den mest användbara signalarten. Arten är flerårig och finns oftast i relativt riklig mängd på de ställen vi påträffade den. På en asp fann vi för Norrbotten den sällsynta arten rävticka (*Inonotus rheades*).

Intressanta arter

Rynkskinn (3), Gränsticka (*Phellinus nigrolimiatus*) (4), Ullticka (4), Harticka (4).

Fåglar

Smålom	2 ex i flykten	1	Kungsfågel	3
Vigg	2	Talltita	2	
Svärta	2	Talgoxe	8	
Småskrake	13	Kråka	2	
Fiskgjuse	2 ex några ggr	Korp	2	
Morkulla	5	Bofink	3	
Drillsnäppa	8	Bergfink	3	
Skrattmås	2	Grönsiska	2	
Fiskmås	2	Tallbit	1 ex	3
Gråtrut	2	Sävspurv	3	
Havstrut	2	Obestämd vråk	2	
Silvertärna	2			
Ringduva	2			
Gök	3			
Tornseglare	2			
St.Hackspett	2			
Trädpiplärka	8			
Sädesärta	2			
Rödhake	20			
Stenskvätta	2			
Koltrast	3			
Taltrast	13			
Lövsångare	3			

Artlista över påträffade kärlväxter på Fjuksön.

Svenskt namn

Biotop

Revlumner
Plattlumner
Sjöfräken
Kärrfräken
Skogsfräken
Åkerfräken

allmän, skogsmark
m.allmän, tallskogar
m.allmän, kärr, myrar, grunda vikar
sällsynt, slåttermyr
allmän, frisk granskog
allmän, stränder, kärrkanter

Hultbräken
Nordbräken
Ekbräken

m.allmän, sumpskog, diken, foto Sture W.
m.allmän, albården, sumpskogar
allmän, frisk granskog

Gran
Altaigran
Tall
En
Grönvide
Svartvide
Odonvide
Sälg
Lappvide
Asp
Pors
Vårtbjörk
Glasbjörk
Gråal
Brännässla

allmän
m.allmän, spridd
allmän
allmän, hällmarker, impediment
allmän, myrar, albården
sällsynt, myrar, kärrkanter
m.allmän, myrar
allmän, spridd i skogsmark, sumpskog
allmän, myrar
allmän, i vissa områden
allmän, albården
allmän, spridd i skogsmark
allmän, spridd i skogsmark
allmän, albården, sumpskogar
sällsynt, kulturmark

Hästkräppa
Ängssyra
Bergsyra

m.allmän, stränder
m.allmän, kulturmark
m.allmän, kulturmark, sandiga stränder

Ormrot	m.allmän, sandiga stränder
Saltarv	m.allmän, sandstränder
Grässtjärnblomma	m.allmän, sandstränder
Hönsarv	allmän, albården, myrkanter
Strandglim	allmän, blockstränder
Rödblåra	m.allmän, albården
Nordnäckros	sällsynt, kärr
Kabbleka	allmän, kärr, sumpskogar
Strandranunkel	m.allmän, leriga stränder
Majsmörblomma	sällsynt, kulturmark, strandäng
Ängsruta	sällsynt, albården
Sylört	m.allmän, lerig vattenstrand
Slätterblomma	allmän, stränder
Hägg	sällsynt, kulturmark
Rönn	m.allmän, albården
Hjortron	allmän, myrar, sumpskog
Åkerbär	allmän, albården
Stenbär	m.allmän, frisk granskog, klapperfält
Hallon	m.allmän, impediment, steniga stränder
Kråklöver	allmän, stränder, myrar, kärr
Grönlandsgåsört	m.allmän, strandängar
Älgört	m.allmän, albården, kärr
Vitklöver	sällsynt, kulturmark
Rödklöver	sällsynt, kulturmark
Kråkvicker	allmän, stränder, kulturmark
Strandvial	m.allmän, sandstränder
Kärrvial	m.allmän, albården, myrkanter
Harsyra	allmän, frisk granskog
Havtorn	sällsynt, stenig strand, Svältaren
Rundsileshår	m.allmän, myrar
Storsileshår	sällsynt, myrar
Kärrviol	allmän, stränder
Mossviol	sällsynt, sumpskogar
Norrlandsviol	m.allmän, blockstrand
Mjölkört	allmän, hyggen, blockstränder
Kärrdunört	m.allmän, myrar, stränder
Knoppslinga	sällsynt, lagun på östra sidan
Hästsvans	m.allmän, kärr, grunda leriga vikar
Hönsbär	allmän, albården, myrkanter
Hundloka	sällsynt, kulturmark
Sprängört	sällsynt, slättermyr, Grundvikspotten
Strätta	m.allmän, albården, myrkanter
Strandkvanne	m.allmän, blockstränder
Kärrsilja	sällsynt, sumpskog, i inre Storviken

Grönpyrola	sällsynt, impedimentskog
Klotpyrola	allmän, albården, sumpskogar
Björkpyrola	allmän, frisk granskog, klapperfält
Ögonpyrola	sällsynt, frisk granskog, sumpskog
Skvattram	m.allmän, myrar, impediment
Rosling	m.allmän, myrar
Mjölon	m.allmän, impediment
Lingon	allmän, skogsmark
Odon	m.allmän, myrar
Blåbär	allmän, skogsmark
Tranbär	allmän, myrar
Dvärgtranbär	allmän, myrar
Nordkråkbär	allmän, skogsmark
Topplösa	m.allmän, sumpskogar, kärrkanter
Skogsstjärna	allmän, skogsmark
Vattenklöver	allmän, sumpskog, kärr
Ängskovall	allmän, skogsmark
Skogskovall	allmän, skogsmark
Strandögontröst	m.allmän, strandängar
Klapperögontröst	m.allmän, strandängar
Kärrspira	allmän, fuktiga stränder
Dybläddra	sällsynt, kärr
Groblad	sällsynt, vite mans spår
Gulkämpar	m.allmän, fuktiga astränder
Vattenmåra	allmän, stränder
Dvärgmåra	sällsynt, blöta myrar
Linnea	allmän, skogsmark
Vänderot	allmän, stränder
Blåklocka	sällsynt, kulturmarker
Gullris	m.allmän, skogsmark
Röllika	m.allmän, kulturmark
Renfana	m.allmän, grusiga stränder
Höstfibbla	m.allmän, sandiga stränder
Klappermolke	allmän, stränder
Norrlandsfibbla	m.allmän, skogsmark
Hagfibbla	m.allmän, skogamark
Fjälligelknopp	sällsynt, kärr
Missne	sällsynt, kärr, sumpskogar
Bredkaveldun	sällsynt, traktorspår, Grundvikspotten
Svalting	sällsynt, kärr, laguner
Tubbpilblad	sällsynt, kärr, laguner
Kallgräs	sällsynt, blöt myr
Havssälting	allmän, fuktig strand
Kärrsälting	allmän, fuktig strand
Gäddnate	m.allmän, kärr
Gräsnate	m.allmän, kärr, grunda vikar, diken

Ålnate	allmän, havsbotten
Trådnate	m.allmän, lerig vattenstrand
Slidnate	sällsynt, lagun vid Surtjärnsudden
Vass	m.allmän, grunda vikar, blöta myrar
Rörflen	m.allmän, stränder
Rödven	allmän, stränder
Storven	m.allmän, stränder
Krypven	allmän, stränder
Madrör	allmän, stränder, myrar
Grenrör	m.allmän, sumpskogar
Brunrör	allmän, myrar, kärrkanter
Tuvtåtel	m.allmän, albården, vid slätterlador
Gultåtel	m.allmän, blockstränder
Kruståtel	allmän, skogsmark
Bergslok	m.allmän, frisk, rikare granskog
Blågröe	m.allmän, stränder, myrar
Kärrgröe	sällsynt, sumpskog, Grundvikspotten
Ängsgröe	sällsynt, kulturmark
Lundgröe	m.allmän, albården
Bottenvikssvingel	allmän, stränder, kulturmark
Fårsvingel	m.allmän, impediment, hållmarker
Kvickrot	sällsynt, kulturmark
Lundelm	sällsynt, albården
Strandråg	m.allmän, sandstränder
Ängsull	allmän, myrar, sumpskog
Tuvull	allmän, myrar
Tagelsäv	sällsynt, flarkmyr på södra sidan
Nålsäv	sällsynt, lerig standäng
Knappsäv	allmän, vattenstrand
Agsäv	allmän, vattenstrand
Nålstarr	m.allmän, myrar
Taggstarr	allmän, myrar
Strängstarr	m.allmän, myrar
Trindstarr	sällsynt, kärrkanter i myrar
Klapperstarr	sällsynt, strandäng på östsidan
Norskstarr	sällsynt, kärr på östsidan, nära havet
Repestarr	sällsynt, myr nära Storstrandsviken
Nordstarr	sällsynt, myr syd Grundvikspotten
Gråstarr	allmän, albården, myr- och gölkanter
Hundstarr	allmän, stränder
Styltstarr	allmän, sumpskogar, kärrkanter, myrar
Norrlandsstarr	allmän, stränder, myrar, sumpskogar
Klotstarr	m.allmän, frisk granskog
Liten ärtstarr	sällsynt, strandängar
Slidstarr	m.allmän, frisk skogsmark

foto Sture W.

Sumpstarr	allmän, myrar, sumpskogar
Dystarr	m.allmän, blöta myrar
Trådstarr	allmän, myrar
Flaskstarr	allmän, blöta myrar, kärrkanter
Blåsstarr	sällsynt, vid traktorväg, hygge
Trådtåg	m.allmän, kärrkanter, myrar, traktorspår
Östersjötåg	m.allmän, stränder
Salttåg	m.allmän, stränder
Myrtåg	m.allmän, stränder, myrar, traktorspår
Vårfryle	allmän, frisk blandskog
Ekorrhär	m.allmän, frisk blandskog
Jungfru Marie nycklar	sällsynt, myrar
Nattviol	sällsynt, lövblandskog, östra sidan

foto Sture W.

Spindelblomster	sällsynt, frisk- och sumpgranskog
Knärot	sällsynt, äldre blandskog, Storviken
Korallrot	m.allmän, sumpskog, albården

Rövarn

Läge

Mindre ö i Fjuksöfjärden, i Luleå kommuns norra skärgård. Rövarn ligger mellan Fjuksön och Degerö-Börstskär.

Inventeringsdatum

Ön besöktes torsdagen den 9 juli av några ur skärgårdsgruppen.

Allmän beskrivning

Rövarn är en ö på ca 32 ha landyta varav 20 ha är produktiv skogsmark. En naturskön ö med synnerligen högt värde för det rörliga friluftslivet. Rövarn är mest känd för sin väl skyddade naturliga hamn med bra vattendjup för segelbåtar. Ön har en markerad berggrundstopografi med hållmarker på dess norra och södra sida. På norra sidan finns öns högsta punkt med en höjd av 20 möh. Här finns både sandstränder och välslipade strandhällar. En gammal ca 140 år granskog växer dels på öns norra sida i det lägre mellanområdet, i övrigt dominerar en äldre tallskog. Trots att ett mindre hygge har tagits upp på öns södra del så har skogsbruket varit skonsamt. En mindre vik på östra sidan håller att avsnöras och grunda igen pga av landhöjningen. Vid öns mellersta del finns rester av en husgrund samt stensättningar för torkställningar (gistgårdar) för fiskenäten. Markägare är Domänverket. Ön är avsatt som kronoholme.

Geologi

Berggrunden består av degerbergsgranit. En grov, ögonförande mycket vacker rödaktig granit. Ögonen utgörs av fältspat.

Kvartärgeologi

Morfologiskt markerad ö där hällmarker utbreder sig över den norra och södra sidan. I anslutning till hällarna förekommer klapperstensfält. I övrigt dominerar en sandig, svallad morän. Stränderna är blokrika men inslag av sandstränder. Välslipade hällmarker och klapperstensfält är tydliga spår från den pågående landhöjningen som för närvarande ligger på ca 9 mjukmatta/år.

Biotopbeskrivning

Rövarn är en mindre ö med särpräglad morfologi och strandlinje. Hällmarker, klapper, sandiga och svallade moräner dominerar. De hårt svallade stränderna är blokrika. I de högre delarna dominerar tallskog och i de lägre gran med inslag av löv. Botaniskt intressanta strandängar förekommer runt ön.

Skogsmark

En vacker högrest tallskog (*Pinus sylvestris*) möter en när man närmar sig ön. Vid öns samala, mellersta del växer en vresig, grovvuxen granskog, där gran (*Picea abies ssp abies*) och altaigran (*Picea abies ssp obovata*) samdominerar. Här finns även rikligt med grova lågor. Tillsammans med de morfologiska förhållandena och moränens sandiga, grusiga sammansättning gör att tallen trivs. Ålder enligt ÖSI är ca 140 år. Strandskogen är relativt mager, men blir tätare och djupare vid den smala mellersta delen och vid nordvästspetsen. Gråal (*Alnus incana ssp incana*) dominerar med inslag av rönn (*Sorbus acuparia ssp acuparia*). Inne på ön växer en tät matta av nordkråkbär (*Empetrum nigrum ssp hermaphroditum*), lingon (*Vaccinium vitis-idaea*) samt mjölon (*Arctostaphylos uva-ursi*). I de lägre grandominerande delarna blåbär (*Vaccinium myrtillus*).

Stränder

Öns oregelbundna och låga strandlinje ger plats till ett flertal biotoper. I den djupa viken på öns västsida finns låga strandhällar, flacka, ständigt översvämmade strandängar och sandstränder. Hällmarker löper ut mot havet på norra och södra sidan. På östra sidan finns en avsnörd vik som vid högvatten översvämmas. Runt viken dominerar en grusig klapperstrand med rik växtlighet. De fina strandängarna run ön inger förhoppning om intressanta fynd.

Flora

Strandhällar, klapperstengräs, strandängar, strandskogar, avsnörningsvikar, hällmarker, gran och hällmarkstallskog samt örtrika albårdar har skapat en rik och intressant växtlighet.

Skog

Endast en mindre del av öns skogar genomsöktes. Större delen av ön är ej inventerad. Den torra tallskogsbundna miljön hyser endast ett fåtal arter. Nordkråkbär, lingon, kruståtel (*Dechampsia flecuosa*) och mjölon. I granskogen dominerar blåbär och revlumner (*Lycopodium annotinum*) tillsammans med vårfryle (*Luzula pilosa*), ekorrbär (*Maianthemum bifolium*), harsyra (*Oxalis acetosella*) och skogsstjärnblomma (*Stellaria longifolia*). Där rönnen finns växer rödblära (*Silene dioica*), kråkvicker (*Vicia cracca*), pors (*Myrica gale*) och grässtjärnblomma (*Stellaria graminea*).

Lagunen

Den avsnörda viken omges av grusig klappersten och där vikens botten är artfattig.

Stränder

På den välslipade strandhällen i den vackra hamnviken hittades en nya art för Norrbottens landskap. I klippskrevor tillsammans med gul fetknopp (*Sedum acre*) växer en vitblommig draba med kraftiga rosettblad. Grådraba (*Draba incana*). Fyndet är mycket uppseendeväckande då tidigare fynd vid Bottenhavet ligger i Västernorrlands län. I våra fjälltrakter är draban vanligare. Jag har även sett den vid gården Mauno nära Karesuando. Här var grådraban gråluden och endast 2-5 cm hög (normalt 10-15 cm) med en mycket tät bladrosett med vitaktiga, små blommor.

Artlokaler Rönö

Floran på östra sidan av ön är starkt utsatt av issjuvning och havsvågor. Strandzonen är bred och blockrik men uppvisar även en sandig, grusig sammansättning. Den lilla viken hyser en artrik strandflora med havtorn (*Hippophae rhamnoides*), mjölkört (*Epilobium angustifolium*), strandglim (*Silene uniflora*), fackelblomster (*Lythrium salicaria*), ormtunga (*Ohloglossum vulgatum*), strandögontröst (*Euphrasia bottnica*), klapperögontröst (*E. frigida* var *botniensium*), gulkämpar (*Plantago maritima*), havs- och kärresälting *Triglochin maritimum*, *T. palustre*), klappermolke (*Sonchus arvensis*), höstfibbla (*Leontodon autumnalis*), hundstarr (tuvad) (*Carex nigra* var *erecta*), bergsyra (*Rumex acetosella* var *acetosella*) och mindre grupper av rörflen (*Phalaris arundinacea* var *arundinacea*).

Inne i den djupa viken finns även en mindre gräs -och starräng med lerig botten. Här växer nålsäv (*Eleocharis acicularis*), knappsäv (*E. palustris*), agnsäv (*E. uniglumis* var *uniglumis*), vass (*Phragmites australis*), krypven (*Agrostis stolonifera*), bottenvikssvingel (*Festuca rubra* var *rubra*), madrör (*Calamagrostis stricta*), blååtäl (*Molinia caerulea*), norrlandsstarr (*Carex aquatilis*), klapperstarr (*C. glareosa*), liten ärtstarr (*C. viriduka* ssp *pulcella*), tuvad hundstarr (*C nigra* var *erecta*), havs- och kärrsälting och kärrspira. På de grunda och leriga bottarna växer strandranunkel (*Ranunculus reptans*), smålånke (*Callitriche palustris*) och trådnate (*Potamogeton filiformis*). Strandängen omges av en bred gråalbård med en undervegetation av pors, kärrvial (*Lathyrus palustris*) och rödblåra (*Silene dioica*).

Artlista över påträffade växter på Rövarn

Svenskt namn	Biotop
Revlummer	m. Allmän i skog
Ormtunga Skogsbräken	sällsynt på strandängar östra sidan sällsynt i fuktig granskog
Gran	m. Allmän i lägre delar av ön
Altaigran	m. allmän som ovan
Tall	allmän i höjdlägen
En	allmän
Pors	allmän, albården
Vårtbjörk	m. allmän
Gråal	allmän
Bergsyra	m. allmän, hållmark
Källört	sällsynt, lerig strandäng
Saltarv	allmän, sandstarr
Grästhornblomma	m. allmän, sandstrand
Strandglim	allmän, grus- blockstrand
Grådraba	sällsynt, strandhäll
Gul fetknopp	sällsynt, strandhäll
Slätterblomma	allmän, stränder
Rönn	allmän, albården
Smultron	m. allmän, strandhällar, fuktig skog
Kråkklöver	allmän, stränder
Strandvial	allmän, sandig strand
Kärrvila	m. allmän, albården
Harsyra	sällsynt, fuktig granskog
Havtorn	sällsynt, klapperstrand
Kärrviol	sällsynt, lerig strand
Fackelblomster	sällsynt, klapperstrand
Mjölkört	m. allmän
Strandkvanne	allmän, klapperstrand
Mjölon	allmän, tallskog
Odon	m. allmän, fuktig skog
Blåbär	allmän i granskog
Nordkråkbär	allmän, tallskog
Skogsstjärna	m. allmän

Smålånke	sällsynt, lerig strand
Skogskovall	m. allmän, granskog
Strandögontröst	allmän
Klapperstarr	allmän
Kärrespira	allmän, ständer
Gulkämpar	m. allmän, lerig strand
Vattenmåra	allmän
Röllika	m.allmän, kulturspridd, sandstrand
Renfana	m. allmän, albården, sandstrand
Höstfibbla	m. allmän, sandstrand
Klappermolke	allmän, strand
Svalting	m.allmän, lagunen
Havssälting	allmän
Kärresälting	allmän
Ålnate	allmän, leriga havsbottnar
Trådinate	m. allmän, leriga havsbottnar
Vass	m. allmän
Rörflen	m. allmän
Rödven	allmän, stränder
Krypven	allmän
Madrör	allmän
Tuvtåtel	m. allmän, albården
Kruståtel	m. allmän, tallskog
Gultåtel	m.allmän, blockstrand
Bottenvikssvingel	allmän, blockstrand
Fårsvingel	m. allmän, strand, berghällar
Strandråg	allmän, sandstrand
Nålsäv	sällsynt, lerig strand
Knappsäv	allmän, vattenstranden
Agnsåv	allmän, vattenstranden
Klapperstarr	sällsynt, grusiga strandängar
Hundstarr (tuvad)	allmän, strandängar
Liten ärtstarr	m. allmän, strandängar
Salttåg	m. allmän, stränder
Vårfryle	m. allmän
Ekorrhär	m. allmän

Svartön

Läge

Svartön belägen i S Brändöfjärden i inre delen av Luleås norra skärgård, helt nära Brändön.

Kartblad: 25M Kalix SV ruta 0a och 24M Brändön NV ruta 9a

Koordinat: 7300.300/ 1803.200

Inventeringsdatum

Svartön besöktes och inventerades Fredagen den 10 juli. Orsaken till att ön inventerades var att en del av skogen på västsidan troligen ska avverkas. Endast en översiktlig inventering hanns med.

Beskrivning

En morfologisk skarpt markerad bergö, med en yta av 68 ha. Fortfarande står en högrest och tät tallskog kvar. Endast en mindre del på östsidan har tidigare avverkats. Öns elliptiska form med blockrika stränder där små strandnära hållar hyser en genomgående artfattig flora. På nordöstsidan finns öns intressantaste biotop, här har en bred vegetationsrik strandäng utvecklats. Runt ön finns ett stort antal fritidsstugor.

Geologi

Södra delen av ön består av degerbergsgranit, en rödaktig ögonförande granit. Norra delen av granodiorit.

Kvartärgeologi

Hällmarker och klapperstensvallar förekommer över öns höjdrygg. Nedanför utbreder sig en normal till grovblockig morän. Strändlinjen är smal och ogästvänlig beroende på den rika blockmängden. En bredare sandstrand med grusig sammansättning finns på nordöstsidan och strandnära hållar uppträder på några ställen. På öns norra sida.

Biotopbeskrivning

Hällmarker och klapperstensfält utbreder sig över öns höjdrygg. Strandnära hållar förekommer på några ställen och på norra sidan finns en grusig/sandig strandremsa. Moränen inne på ön är grov och lättdränerad. En väl utvecklad strandäng finns på öns nordöstra sida. I anslutning till fridtidstugorna har en del kulturväxter börjat anpassa sig.

Skogen

Den genomsläppliga, grova moränen skapar ett bra underlag för tallen (*Pinus sylvestris*) det trädslag som är dominerande. I kantzonen ner mot albården står spridda granar (*Picea abies*) med ett mindre inslag av altaigran (*Picea abies ssp. obovata*). Tallimpediment uppträder över öns höjdrygg. Ett gammalt traktorspår som fortfarande syns mycket tydligt drar fram över klapperstenarna vilket visar att områden med klappersten är mycket känsliga för barmarkörning. En gles gråalzon (*Alnus incana*) omger ön som på östsidan är något fylligare, enstaka rönnar (*Sorbus acuparia*) ingår också. Enriset (*Juniperus communis*) trivs i den torra miljön och där markskiktet domineras av nordkråkbär (*Empetrum nigrum ssp. hermaphroditum*), mjölon (*Artostaphylos uva-ursi*) och lingon (*Vaccinium vitis-idaea*). I nedre delen av slutningarna med graninblandning är markskiktet något fuktigare, vilket gör att blåbärriset (*Vaccinium myrtillus*) kommer in. Uppgift om skogens ålder finns inte, men uppskattningsvis kan åldern uppgå till 150 - 175 år.

Stränder

Öns södra och norra sida är hårt ansatta av vind och isnötning, med följd av att en blockrik strand har utvecklats här. På öns nordöstra sida finns en riktig pärla, här har en vegetationsrik strandäng utvecklats där många för Norrbotten sällsynta arter förekommer. Strandängen som är bred, flack grusig/sandig översvämmas regelbundet i samband med högvatten. Härigenom har ett flertal olika biotoper utvecklats som

saltgölar, leriga bottnar samt grus- och blockstränder med gräs- och starrängar. Samtliga biotoper hyser många olika arter där några är riktiga rariteter i den norrbottniska skärgården.

Kulturmarker

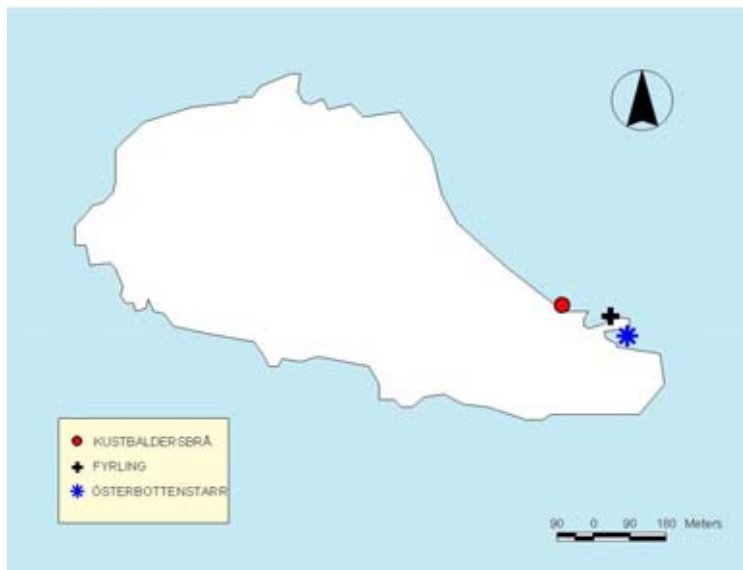
I anslutning till fritidstomterna har en del arter inkommit, s k kulturväxter.

Floran

Svartöns väldränerande morän ger genomgående en artfattig flora. Rikare växtlighet finns dels i anslutning till strandskogen och dels på den fina strandängen i nordost. Ön saknar våtmarker.

Arter som nordkråkbär, lingon, mjölon och blåbär, tillsammans med revlumner (*Lycopodium annotinum*), skvattram (*Ledum palustre*), kruståtel (*Dechampsia flexuosa*), mjölkört (*Epilobium angustifolium*), vårfryle (*Luzula pilosa*), linnea (*Linna borealis*), ängs- och skogskovall (*Melanpyrum pratense*, *M. sylvaticum*), fårsvingel (*Festuca ovina*) och klotstarr (*Carex globularis*) förekommer. Vårtbjörk och rönn finns insprängda bland barret.

Strandängen på öns nordöstsida översköljs regelbundet med havsvatten, härigen uppstår sänkor med högre salthalt. En förutsättning för några av våra ovanligare växter som är beroende av en högre salthalt. En av de trevliga arterna var strandbaldersbrå (*Matricaria maritima ssp. maritima*) och massförekomst av fyrling (*Crassula aquatica*). Jag har tidigare påträffat båda arterna vid Kängsön, som ligger på norra sidan av Råneälvens utlopp i havet. Förutom dessa hittades i de leriga groparna arter som ävjebrodd (*Limosella aquatica*), sylört (*Subularia aquatica*), strandkrypa (*Glaux maritima*), dybladbra (*Utricularia intermedia*), sump- och strandfräne (*Rorippa palustris*, *R. sylvsetris*), strandranunkel (*Ranunculus reptans*), hästsvans (*Hippuris vulgaris*), gulkämpar (*Plantago maritima*), gräs- och trådnate (*Potamogeton gramineus*, *P. filiformis*), andmat (*Lemna minor*) och kabbleka (*Caltha palustris*). Närmare albården finns fuktiga starrängar där rariteten österbottenstarr (*Carex halophia*) tillsammans med klapper- och liten ärtstarr (*Carex glaerosa*, *C. serotina ssp. pulchella*) och klapperögontröst (*Eupharsia frigida ssp. bottniensium*).

Artlokaler Svartön

Kryptogamer

I samband med inventeringen av öns skogar noterades inga rödlistade kryptogamer. På ön saknades lågor och vindfällan, förmodligen så tas vindfällan snabbt hand om för uppvärmning av fritidsstugorna. Den strandnära skogen hyste endast ett glest bestånd av gran. På nordöstra sidan i anslutning till strandängen finns en tät albård som kan vara intressant ur lavsynpunkt.

Fåglar

Svärta	2	Stenskvätta	8
Järpe	2	Rödvingetrast	3
Orre	flera kullar 13	Lövsångare	3
Rödbena	2	Kungsfågel	2
Grönben	2	Grå flugsnappare	8
Dvärgmå	~20 ex 7	Svartvit flugsnappare	8
Skrattmå	7	Tallita	2
Fiskmå	2	Talgoxe	2
Havstrut	8	Kråka	12
Fisktärna	2	Bofink	3
Tretåig hackspett	2	Bergfink	2
Sädesär	2	Grönsiska	3
Rödhake	8	M.Korsnäbb	2
Rödstjä	8		

Artlista över påträffade kärväxter på Svartön.

Svenskt namn	Biotop
Revlummer	allmän, skogsmark
Sjöfräken	m.allmän, stränder
Åkerfräken	allmän, stränder
Gran	m.allmän
Altaigran	sällsynt
Tall	allmän
En	m.allmän,
Grönvide	m.allmän, albården
Pors	allmän, albården
Vårtbjörk	m.allmän, skogsmark
Gråal	allmän, albården
Hästkräppa	m.allmän, strandlinjen
Ängssyra	m.allmän, fritidstomter
Saltarv	m.allmän, sandstränder
Krypnarv	m.allmän, strandhällar
Strandglim	allmän, stränder
Sumprfräne	sällsynt, strandäng
Strandfräne	sällsynt, strandäng
Slätterblomma	m.allmän, strandäng
Rönn	m.allmän, albården
Hallon	m.allmän, impediment, sandiga stränder
Kråklöver	allmän, stränder
Grönlandsgåsört	sällsynt, strandäng
Kråkvicker	allmän, stränder
Strandvial	m.allmän, sandstrand
Kärrvial	m.allmän, albården
Mjölkört	m.allmän, albård, stränder, skogsmark
Hästsvans	m.allmän, strandäng, göl
Hönsbär	allmän, albård
Sprängört	sällsynt, strandäng, göl
Strätta	m.allmän, albård
Kärrsilja	sällsynt, strandäng
Björkpyrola	m.allmän, albård
Skvattram	allmän, impediment, klapperfält
Mjölön	m.allmän, impediment, klapperfält
Lingon	allmän, skogsmark
Blåbär	allmän, skogsmark
Nordkråkbär	allmän, skogsmark

Topplösa	m.allmän, strandäng
Skogsstjärna	allmän, skogsmark
Ävjebrodd	sällsynt, strandäng
Ängskovall	m.allmän, skogsmark
Skogskovall	m.allmän, skogsmark
Klapperögontröst	sällsynt, strandäng
Kärrespira	allmän, stränder
Dybläddra	sällsynt, lerig strandäng
Gulkämpar	m.allmän, lerig strandäng
Vattenmåra	allmän, stränder
Linnea	allmän, skogsmark
Vänderot	allmän, stränder
Strandbaldersbrå	sällsynt, lerig strandäng
Höstfibbla	m.allmän, strandäng
Klappermolke	allmän, stränder
Havssälting	m.allmän, strandäng
Kärresälting	m.allmän, strandäng
Gräsnate	sällsynt, lerig strandäng
Trådnate	sällsynt, lerig strandäng
Vass	sällsynt, strandäng
Rörflen	m.allmän, stränder
Storven	m.allmän, strandäng
Krypven	allmän, stränder
Gultåtel	m.allmän, stränder
Kruståtel	allmän, skogsmark
Blååtel	m.allmän, strandäng
Bottenvikssvingel	m.allmän, stränder
Fårsvingel	m.allmän, strandhällar, sandstrand
Strandråg	m.allmän, sandstrand
Nålsäv	sällsynt, lerig strandäng
Knappsäv	allmän, vattenstranden
Klapperstarr	sällsynt, strandäng
Gråstarr	m.allmän, albård
Österbottenstarr	sällsynt, strandäng
Liten ärtstarr	sällsynt, strandäng
Östersjötåg	m.allmän, stränder
Salttåg	m.allmän, strandäng
Myrtåg	m.allmän, stränder
Vårfryle	m.allmän, skogsmark